

Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI
Ungaria-Slovacia-România-Ucraina

Programul este cofinanțat
de către Uniunea Europeană

Proiectul "Promovarea oportunităților de investiții, cooperarea între întreprinderile mici și mijlocii și dezvoltarea relațiilor transfrontaliere în Regiunea Carpatică" este implementat în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-România-Ucraina ENPI 2007-2013 (www.huskroua-cbc.net) și este cofinanțat de Uniunea Europeană prin Instrumentul European de Vecinătate și Parteneriat.

Obiectivul general al programului este intensificarea și adâncirea cooperării de o manieră durabilă din punct de vedere social, economic și al mediului, între regiuni din Ucraina (Zakarpatska, Ivano-Frankivska și Chernivetska) și zonele eligibile și adiacente din Ungaria, România și Slovacia.

Uniunea Europeană este constituită din 28 de state membre care au decis să își unească treptat cunoștințele, resursele și destinele. Împreună, pe parcursul unei perioade de extindere de 50 de ani, ele au creat o zonă de dezvoltare, stabilitate, democrație și dezvoltare durabilă, menținând diversitatea culturală, toleranța și libertățile individuale.

Uniunea Europeană este decisă să împărtășească realizările și valorile sale cu țările și popoarele de dincolo de granițele sale.

Comisia Europeană este organul executiv al Uniunii Europene.

"Această publicație a fost realizată în cadrul proiectului "Promovarea oportunităților de investiții, cooperarea între întreprinderile mici și mijlocii și dezvoltarea relațiilor transfrontaliere în Regiunea Carpatică" cu asistență financiară a Uniunii Europene. Conținutul acestei publicații este responsabilitatea exclusivă a Asociației de Dezvoltare Economică Ivano – Frankivsk și nu poate în nici un caz să reflecte poziția Uniunii Europene".

Asociația de Dezvoltare Economică
Ivano – Frankivsk

Departamentul pentru Cooperare
Internațională, Integrare Europeană
și Dezvoltarea Turismului din cadrul
Administrației Regionale de Stat
Ivano-Frankivsk

Adresa: Str. Dnistrovska, nr. 26
76018 Ivano-Frankivsk, Ucraina,
tel./fax: +380 342 723714, +380 342 723714
e-mail: mkovaliv@gmail.com
web-site: www.aedif.if.ua

Adresa: Str. Grushevskogo, nr. 21
76004 Ivano-Frankivsk, Ucraina,
tel./fax: +380 342 552042, +380 342 552223
e-mail: main@trade.gov.if.ua
web-site: www.frtt.if.gov.ua

Fundația Centrul de Dezvoltare
a Întreprinderilor Mici și Mijlocii
Maramureș

Adresa: Bd. Traian, nr. 9/16
430211 Baia Mare, Județul Maramures, România,
tel./fax: +40 262 224870, +40 262 222409
e-mail: cdimm@cdimm.org
web-site: www.cdimm.org

ANALIZA ȘI EVALUAREA POTENȚIALULUI DE INVESTIȚII ÎN REGIUNEA CARPATICĂ

CUPRINS

1. Așezarea geografică	3
2. Clima	3
3. Resurse naturale	4
3.1. Resurse de suprafață.....	4
3.2. Resurse forestiere.....	4
3.3. Resurse de apă.....	5
3.4. Relief.....	6
3.5. Resurse minerale.....	7
3.6. Arii naturale protejate.....	8
4. Condițiile ecologice în regiune	9
4.1. Calitatea aerului, apei și solului.....	9
4.2. Managementul deșeurilor.....	11
4.3. Protecția mediului.....	13
5. Infrastructura	14
5.1. Transport.....	14
5.1.1. Transportul aerian.....	14
5.1.2. Rețeaua feroviară.....	15
5.1.3. Rețeaua rutieră.....	15
5.1.4. Legături transfrontaliere.....	16
5.2. Energia electrică, alimentare cu apă potabilă și canalizare, furnizarea de gaze naturale, surse de energie regenerabilă.....	17
5.3. Rețele de comunicație.....	19
5.4. Infrastructura socială.....	19
6. Piața muncii și resursele umane	20
6.1. Populația.....	20
6.2. Migrația umană.....	21
6.3. Disponibilitatea forței de muncă.....	21
6.4. Caracteristicile pieței muncii.....	21
6.4.1. Salarii.....	21
6.4.2. Somaj.....	22
7. Piața: segmentul privind consumatorii	23
7.1. Număr de consumatori.....	23
7.2. Veniturile și cheltuielile populației.....	23
7.3. Protecția consumatorilor.....	24
8. Piața: segmentul de afaceri	26
8.1. Produsul Intern Brut.....	26
8.2. Economie și antreprenoriat.....	26
8.3. Activitatea economică externă (export/ import).....	30
8.4. Activitatea de investiții.....	31
8.4.1. Volumul capitalului investit.....	31
8.4.2. Ajutorul de stat.....	32
8.4.3. Investiții străine directe.....	33
8.5. Dezvoltarea sectorului financiar și oportunități de finanțare.....	34
8.6. Mediul de afaceri (taxe, TVA).....	35
8.7. Dezvoltarea infrastructurii de afaceri (servicii de sprijinire a afacerilor).....	36
9. Potențialul de inovare	37
9.1. Cooperarea între întreprinderi și mediul academic.....	37
9.2. Parcuri industriale, clustere.....	40
10. Analiza SWOT privind atractivitatea investițională în regiune	42
11. Locul regiunii privind situația economică și investițiile	45

Cercetarea "Analiza și evaluarea potențialului de investiții în Regiunea Carpatică" a fost realizată în cadrul proiectului "Promovarea oportunităților de investiții, cooperarea între întreprinderile mici și mijlocii și dezvoltarea relațiilor transfrontaliere în Regiunea Carpatică", proiect implementat de Asociația de Dezvoltare Economică Ivano-Frankivsk în parteneriat cu Centrul de Dezvoltare pentru Întreprinderile Mici și Mijlocii din Județul Maramureș (România) și Departamentul pentru Cooperare Internațională, Integrare Europeană și Dezvoltarea Turismului din cadrul Administrației Regionale de Stat Ivano-Frankivsk, în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-Slovacia-România-Ucraina ENPI 2007-2013.

Scopul proiectului este dezvoltarea socio – economică în Regiunea Carpatică prin promovarea cooperării între întreprinderile mici și mijlocii, crearea unui climat favorabil dezvoltării investițiilor în regiunea transfrontalieră România – Ucraina și îmbunătățirea imaginii regiunii prin cooperare transfrontalieră.

Cercetarea a fost realizată ca urmare a efectuării unor analize de acte normative, date statistice elaborate de Departamentul regional de statistică a Regiunii Ivano – Frankivsk, rapoarte oficiale anuale ale autorităților locale și naționale, publicații periodice și din mass media, rezultate ale unor cercetări socio – economice, alte cercetări anterioare realizate de Agenția de Dezvoltare Economică Ivano – Frankivsk. Pentru Județul Maramureș, la realizarea cercetării, au fost folosite diverse acte normative, documente, studii, cercetări anterioare sau alte surse de informații ale unor instituții publice (Consiliul Județean Maramureș, ADR Nord Vest, instituții de statistică, etc.) sau alte instituții/ organizații de la nivel local, regional sau național.

Specialiști și cercetători în domeniul dezvoltării locale și regionale au fost implicați în realizarea acestei cercetări.

Rezultatele acestei cercetări analitice, care au fost prezentate și analizate în cadrul întâlnirilor unor grupuri de experți, sunt foarte importante în evaluarea mediului investițional din Regiunea Carpatică și va influența în mod constructiv dezvoltarea și implementarea unor programe de măsuri privind dezvoltarea atractivității pentru investitori și a climatului investițional din Regiunea Carpatică.

1. AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Regiunea Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș) se află în centrul geografic al Europei.

Astfel, Regiunea Ivano-Frankivsk este situată în partea de sud-vest a Ucrainei, la intersecția a două zone geografice mari - Câmpia Europei de Est și Carpații Orientali. Regiunea se învecinează cu România la sud, Zakarpattya Oblast la sud-vest, Lviv Oblast la vest și nord, Ternopil Oblast la nord-est și Chernivtsi Oblast la sud-est.

Județul Maramureș este situat în nord-vestul României și este străbătut de Munții Maramureșului, Rodnei, Gutâi și Țibleș. La est se învecinează cu județul Suceava, la sud cu Județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj, la vest cu Județul Satu Mare, iar în nord pe 154 km are graniță cu Ucraina (aprox 40%, 62 km, granița este formată din râul Tisa).

Regiunea Carpatică are o suprafață de aproximativ 20200 km². Populația regiunii a fost de 1,9 mil locuitori la 1 ianuarie 2013.

Distanța de la Ivano-Frankivsk la capitala Ucrainei, Kiev: cu trenul - 716 km; cu mașina - 614 km. Distanța către cele mai apropiate centre economice ale Europei sunt: Varșovia - 500 km, Viena - 550 km, Budapesta - 600 km, Praga - 830 km, Munchen -1100 km. Județul Maramures este situat la o distanță de 550 km de capitala României, București. Distanța dintre Ivano - Frankivsk și Baia Mare este de aproximativ 250 km cu mașina.

2. CLIMA

Clima din Regiunea Carpatică este de natură tranzitorie, care variază de la clima moderat caldă și umedă din Europa de Vest la clima continentală din Europa de Est.

În Regiunea Ivano-Frankivsk, o gamă largă de înălțimi (de la 230 la 2061 m peste nivelul mării) pe un teritoriu relativ mic, duce la o manifestare a zonelor de mare altitudine, inclusiv a precipitațiilor. Temperatura din cea mai caldă lună (iulie) în zonele montane variază de la 14,5°C la 16°C, la poalele munților între 16 - 17,5°C iar în zonele joase între 17,5 - 19°C. În cea mai rece lună (ianuarie) în zonele montane sunt temperaturi negative între -6°C și -7°C, la poalele munților între: -4°C și -5°C, iar în zonele joase între -4,5°C și -5,5°C. Valoarea medie anuală de precipitații variază între 610 - 1000 mm și care se datorează prezenței munților. Numărul de zile cu precipitații în Regiunea Ivano-Frankivsk este cel mai mare din Ucraina (130-188 zile pe an).

Regimul climatic al Județului Maramureș este caracterizat prin umiditate ridicată cu precipitații atmosferice bogate. Media anuală a temperaturii este cuprinsă între -1°C și +9°C. Precipitațiile sunt cuprinse între 700 și 1500 mm anual iar numărul mediu al zilelor ploioase pe an este de 140 iar a zilelor cu ninsoare de 30. Frecvența anuală medie a vântului este caracterizată printr-o circulație a aerului dinspre vest

cu o frecvență de cca 18 – 20% și din nord cu o frecvență aproximativă de 10 – 11% (Ocna Șugatag). Viteza medie anuală este cuprinsă între 3 și 3,8m/s dar în zona montană poate depăși 50m/s.

3. RESURSE NATURALE

3.1. RESURSE DE SUPRAFAȚĂ

Regiunea Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș) se caracterizează printr-o mare diversitate teritorială a resurselor de suprafață și ale solului. Fondul include terenuri cu scopuri funcționale diferite.

Din suprafața totală a terenurilor de 1392700 ha, terenurile agricole ocupă 631500 ha, pădurile – 635600 ha, zonele construite – 63000 ha, terenurile subacvatice – 23600 ha, terenurile deschise pline de apă – 2600 ha și alte terenuri – 37500 ha. În structura terenurilor agricole, terenurile arabile ocupă 383600 ha, livezile – 18600 ha, plantațiile multianuale – 16300 ha, pășunile – 213000 ha.

Regiunea Ivano-Frankivsk are o suprafață de teren relativ mică de doar 2,3% din suprafața totală a Ucrainei. În medie, există 1 ha din suprafața totală per locuitor. Posibilitățile de extindere a terenurilor agricole și a părții celei mai productive a acestora – terenurile arabile – sunt epuizate în regiune. Ca urmare a construcției de locuințe și dezvoltării infrastructurii, suprafața terenurilor agricole este în continuă scădere.

Solurile existente în Județul Maramureș sunt variate și reflectă caracterul complex al factorilor naturali care au condiționat formarea sa. Regiunile deluroase din sud și în depresiunile Maramureș și Lapuș au soluri brune și soluri podzolice argilo – aluvionare. În zona montană se regăsesc soluri brune acide, soluri podzolice brune la altitudini mici iar în munții vulcanici (Gutâi și Igniș) soluri formate din roci vulcanice.

Calitatea solurilor este afectată atât din motive antropice cât și din cauze naturale. Sursele principale de poluare a solului sunt activitățile de metalurgie neferoasă și extracția și prepararea minereurilor neferoase. Este estimată o suprafață de cca. 30000 ha de terenuri poluate. Având în vedere specificul poluării chimice a solului se poate evidenția caracterul cumulativ și remanent al poluării acestui factor de mediu.

3.2. RESURSE FORESTIERE

În potențialul de resurse naturale din Regiunea Carpatică, unul dintre cele mai importante locuri îl ocupă resursele forestiere.

Regiunea Ivano-Frankivsk are una dintre cele mai mari regiuni forestiere din Ucraina. Terenurile fondului forestier din aceasta regiune ocupă un teritoriu de 626000 ha, din care 576700 ha sunt acoperite cu plantații forestiere, ceea ce reprezintă 41% din suprafața administrativă a regiunii. Pădurile de pe teritoriul regiunii sunt amplasate inegal și sunt situate în principal în zona montană. Astfel, zonele împădurite variază de la 11% la 68%.

Fondul forestier al Regiunii Ivano-Frankivsk este repartizat utilizatorilor forestieri obișnuiți cele 6 departamente, 75% din terenurile fondului forestier sunt alocate

întreprinderilor Agenției de Stat a Resurselor Forestiere din Ucraina iar 25% sunt date altor utilizatori.

Datorită funcțiilor speciale de protecție (apă, sol, agrement, sanitare, igienă, îmbunătățirea sănătății, protecția naturii, estetică, etc.), mai mult de jumătate din pădurile din regiune (52%) au un regim limitat de exploatare. Restul pădurilor (48%) sunt păduri comerciale. În general, 50% din păduri sunt potrivite pentru exploatare.

În Județul Maramureș, pădurile ocupă 43% din suprafața județului și sunt alcătuite din: molid, paltin, fag, brad, gorun, stejar, alături de arbuști diverși și un covor ierbos format din diverse specii. Vegetația zonei forestiere este dominată de etajul pădurilor montane de fag, pădurile de conifere și de amestec apărând ca etaj primar doar pe versantul nordic al Culmii Gutâiului. Pădurile de fag se extind pe o arie largă de altitudine (300 – 1300 m), în afara acestora apărând exemplare izolate de paltini și mesteceni iar în zonele cu expunere sudică – frasinii.

La nivelul anului 2014, fondul forestier al Județului Maramureș este administrat de Direcția Silvică Maramureș și are o suprafață administrată de 200543 ha, din care 142852 ha sunt proprietate a statului. Cu o variație a elementelor de relief de mare amplitudine, fondul forestier este distribuit în zona joasă a malurilor Someșului până la golul alpin al Pietrosului Rodnei (2303 m).

3.3. RESURSE DE APĂ

Resursele de apă din zona Carpatică sunt o parte integrantă și foarte importantă a resurselor sale naturale. Ele răspund nevoilor economiei și ale populației prin apele de suprafață și cele subterane, care sunt inegal distribuite geografic.

Apele de suprafață din Regiunea Ivano-Frankivsk sunt concentrate în bazinele hidrografice ale Nistrului și Prutului, lacuri de acumulare, lacuri și iazuri. Există 8294 râuri pe teritoriul regiunii, cu o lungime totală de 15756 km, incluzând 4688 râuri în bazinul râului Nistru cu lungimea de 9111 km și 3606 râuri în bazinul râului Prut cu lungimea de 6645 km.

Maramureșul are o rețea hidrografică bogată cu o lungime de peste 3000 km zona fiind cu precipitații abundente și secete puține. Râurile județului aparțin bazinelor hidrografice Tisa și Someș. Tisa colectează râurile care coboară în Depresiunea Maramureșului de pe versanții munților ce o înconjoară: Vișeu cu afluenții, Ruscova cu afluenții, Iza cu afluenții, dintre care cei mai importanți sunt Mara și Cosăul. Someșul adună apele din sud-vestul județului, Sălajul și Lăpușul colectează apele Cărnăului și Săsarului cu afluenții lor.

Lacuri, iazuri. Există câteva structuri de apă naturală pe teritoriul regiunii. Acestea sunt reprezentate de lacuri mici, formate din albiile vechi ale râurilor și forme de relief glaciare vechi ale Lanțului Chornohora din Carpați, precum și lacuri carstice de dimensiuni mici din districtele Tlumach și Horodenka. Structuri artificiale de apă - iazuri și rezervoare - se formează în văile râurilor. Conform inventarelor efectuate în regiune, există 1367 iazuri și 3 rezervoare: Burshtynske, Kniahynyske și Chechvynske.

În hidrografia Județului Maramureș sunt cuprinse și o serie de lacuri naturale între care lacurile glaciare Iezerul și Buhăiescu, lacul Albastru de lângă Baia Sprie, format prin prăbușirea unei galerii de mină, lacurile de dizolvare și prăbușire ale exploatărilor de sare de la Ocna Șugatag și altele. Dintre lacurile artificiale amintim

acumularea Strâmtori-Firiza, cu un volum de 18 milioane metri cubi, acumularea în construcție Runcu-Brazi-Firiza de 30 milioane metri cubi, lacurile Nistru și Bodi. Lăpușul este colectorul aproape unic al apelor de pe versanții sudici ai munților Gutâi, Țibleș, Lăpuș și izvorăște de sub vârful Văratec. Dintre afluenții mai importanți amintim: Rohia, Suciul, Căvnic și Săsar.

Apele subterane. Dintre toate resursele de apă, cea care este cea mai valoroasă pentru alimentarea cu apă este apa dulce subterană, deoarece este mai curată decât apele de suprafață și are un debit stabil. Există 22 de depozite de apă subterane proaspete, care sunt listate în balanța de stat a resurselor minerale din Ucraina, 9 din ele sunt utilizate în scopuri potabile.

Apele minerale sunt distribuite în întreaga regiune Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș). În Regiunea Ivano-Frankivsk, există aproximativ 300 de surse de apă minerală. Apele fără componente și proprietăți specifice sunt răspândite în întreaga regiune în districtele Rohatyn, Halych, Tismeniția, Tlumach, Horodenka, Kalush și Kolomyia. Apele minerale cu componente și proprietăți specifice: ape minerale de tip „Naftusia”; apele carbogazoase; apele sulfuroase; apele feruginoase; sifon mineral; apele cu brom, iod, iod-brom; soluțiile sărate cu clorură de sodiu și sulfat.

Pe teritoriul Județului Maramureș se află o bogată zestre de ape minerale naturale gazoase, ape minerale terapeutice și ape termale. Una dintre zonele cunoscute și amenajată ca și stațiune balneoclimetrică este Ocna Șugatag. Se mai pot aminti și alte zone cu potențial terapeutic: Coștiui – apa sărată, Stoiceni – apă minerală, Dănești – apă sulfuroasă. În depresiunea Maramureșului predomină apele minerale clorosodice și sulfatate-sulfuroase iar în depresiunea Baia Mare există ape minerale clorosodice-bicarbonatate, uneori sulfuroase și unele termale.

3.4. RELIEF

Teritoriul Regiunii Carpatice are o topografie diversă și este împărțită în districte, care diferă unele de altele în structura geologică, diferența de înălțime deasupra nivelului mării și, în consecință, acoperire vegetală și animală. În ciuda dimensiunii sale mici, regiunea, prin caracterul reliefului său, face parte din una dintre cele mai pitorești din Europa.

În Regiunea Ivano-Frankivsk, zona subcarpatică este o zonă plană la poalele Carpaților ucraineni, care diferă de silvostepa adiacentă prin precipitații mai numeroase, o climă mai rece și prin urmare umiditate mai mare. Carpații ucraineni sunt parte a Carpaților Orientali și fac parte din munții medii ca altitudine, care sunt sub linia de zăpadă perpetuă și nu au ghețari moderni. Cele mai înalte vârfuri muntoase sunt: Hoverla (2061 m), Brebeneskul (2036 m), Pip Ivan (2028 m), Rebra (2001 m), Syvulya (1836 m).

Munții Beskydy cu cel mai înalt vârf - Pikui (1405 m), sunt situați în bazinul principal al Carpaților; Munții Horhany - munți de netrecut, traversați de numeroase canioane, cu cel mai înalt vârf - Syvulia (1836 m), se întind de la pasul Vyshkovo la Yablunyskyi; cele mai mari lanțuri muntoase - Chornohora și Svydovets, cu cele mai înalte vârfuri ale Carpaților ucraineni, se întind la sud de pasul Yablunyskyi. Munții Chyvchyn și Hryniava se află la sud-est de lanțul Chornohora.

Din punct de vedere al formelor de relief Județul Maramureș are următoarea

structură: zona de șes reprezintă o suprafață de 7,5%, zona de deal reprezintă suprafața de 38,8%, iar zona de deal – munte reprezintă suprafața de 53,7%. Din punct de vedere geologic, teritoriul județului este alcătuit în principal din masive muntoase și depresiuni - componente ale Carpaților Orientali (cca. 76,5% din suprafața județului) la care se adaugă în partea de sud și vest unități aparținând: Dealurilor Vestice (cca. 14,5% din suprafața județului), Subcarpaților Transilvăneni (7% din suprafața județului) și Podișului Someșean (2% din suprafața județului).

Regiunea montană cuprinde culmi și depresiuni ce aparțin Carpaților Orientali, iar cele mai înalte culmi muntoase sunt în: Munții Rodnei în sud (Vf. Pietrosu - 2303 m, Vf. Puzdrele - 2189 m, Vf. Galațiu - 2048 m), Munții Maramureșului în nord (Farcău - 1957 m, Pop Ivan - 1937 m, Toroioaga - 1930 m). Depresiunea Maramureș - cuprinde cca. 13% din suprafața județului și are un nivel colinar general cuprins între 750 – 800 m în care văile râurilor Mara, Iza și Vișeu au tăiat bazinele de depresiune la nivelul unor terase: Vișeu, Ruscova, Petrova, Rozavlea-Dragomirești, Borșa.

Munții Gutâi aparțin lanțului vulcanic Oaș - Gutâi - Țibleș - Căliman - Harghita, situați pe rama vestică a Carpaților Orientali. Munții Țibleș reprezintă continuarea Munților Gutâi, făcând parte din lanțul vulcanic neogen, format în majoritate din roci sedimentare, străbătute de roci subvulcanice și care formează principalele vârfuri - Țibleș 1839 m, Hudin 1611 m, Văratec 1349 m și cel mai înalt, Vf. Bran 1953 m.

Depresiunea Baia Mare, este zona cea mai coborâtă, cu o altitudine medie de 200 m. Este situată în partea de vest a județului, fiind înconjurată la nord și est de Munții Gutâi, deschizându-se spre vest prin culoarul Someșului.

Subcarpații Transilvaniei sunt reprezentați prin Depresiunea Lăpușului și Podișul Someșan.

Regiunea Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș) are o varietate de peisaje naturale și geografice care sunt favorabile pentru a organiza activități în aer liber în zonele muntoase și care reprezintă a treia parte a regiunii.

3.5. RESURSE MINERALE

Din punct de vedere geologic, Regiunea Ivano-Frankivsk se limitează la placa Podillya a platformei est-europene, depresiunea subcarpatică și Carpații Skyba. Platforma (malul stâng al râului Nistru) este compus din gresii, aleurit, argilit și calcare Cambrian, Ordovician, Jurasic, Cretacice și Neogene, cu o grosime mai mare de 3 km. Stratul Boryslav-Pokutsk iese în evidență în depresiunea subcarpatică. Acesta este compus din linia de falduri Bytkiv care conține faldurile Bytkiv, Yaremche și Mykulychyn.

Pe teritoriul Regiunea Ivano-Frankivsk există 321 de depozite cu 25 de tipuri de minerale. Cele mai importante resurse minerale din regiune sunt petrol și gaze. Registrul de Stat al resurselor minerale din regiune a înregistrat 34 de terenuri cu petrol, gaze și condensat. 32 de terenuri sunt în dezvoltare, câmpul cu gaze Pylypiv este în curs de pregătire pentru dezvoltare iar câmpul cu petrol Yankiv este conservat.

În Regiunea Ivano-Frankivsk există două grupuri de depozite de săruri de potasiu - Kalush-Holyn și Markovo-Rozsilnianska și 5 câmpuri separate.

Stocurile de săruri de potasiu și magneziu din grupa depozitelor Kalush-Holyn ajung la 450 milioane de tone. Grupul depozitelor Markovo-Rosilnianska are rezerve (categoria C1 + C2) de 457 milioane de tone. Rezervele totale identificate de săruri

de potasiu și magneziu în regiune ajung la 1,091 milioane de tone, ceea ce reprezintă 100% din totalul rezervelor din Ucraina.

Trei depozite de materii prime pentru producția de ciment sunt explorate în Regiunea Ivano-Frankivsk. Uzina Ivano-Frankivsk de ciment și ardezie lucrează la baza lor. Din 1964, două zone au fost utilizate: Mezhygirsko-Dubivetske (marnă) și Dubivetske (calcar). Producția de materii prime pentru ciment s-a ridicat la 0,775 milioane de tone în 2012.

Regiunea are 94 depozite de materii prime pentru cărămidă și țiglă, dintre care 72 se află înregistrate în Registrul de Stat (doar 20 sunt în exploatare). Regiunea are rezerve semnificative de materii prime de argilă expandată (3 câmpuri), dar în ultimii ani producția ei a fost suspendată. Există, de asemenea, 10 depozite de amestecuri de nisip și pietriș, cu rezerve explorate care sunt înregistrate în Registrul de Stat. Doar 2 dintre ele sunt în exploatare.

În Județul Maramureș, acumulările de minerale au compoziții diferite, constituite în zăcăminte de substanțe minerale metalifere utile. Cele mai importante resurse minerale de pe teritoriul județului sunt reprezentate de: *minereurile polimetalice*, de la Ilba, Nistru, Băița, Herja, Baia Sprie, Șuior, Cavnic, Băiuț, Poiana Botizii, Țibleș, Baia Borșa și Vișeu; *mineralizațiile cuprifere* de la Nistru, Poiana Botizii, Baia Borșa, Vișeu; mineralizațiile auro – argentifere de la Săsar, Valea Roșie, Dealul Crucii, Șuior, Băița; *acumulările de minereu de fier și mangan* de la Răzoare; depozitele de bentonită de la Răzoare și Valea Chioarului; *acumulări de șisturi bituminoase* în raza localităților Vișeu, Borșa, Săcel, Tg. Lăpuș; *roci utile*: andezite, amfibolite, calcare, gresii, tufuri vulcanice, folosite ca piatră spartă în diverse construcții și ca placaje decorative; pietriș și nisipuri în albiile majore ale râurilor Someș, Lăpuș, Vișeu, Ruscova, Tisa, Iza; roci silicoase pentru abrazivi.

3.6. ARII NATURALE PROTEJATE

Rețeaua fondului natural protejat al Regiunea Ivano-Frankivsk are 474 de teritorii și obiecte cu o suprafață totală de 218800 ha, reprezentând 15,7% din suprafața totală a regiunii. În perioada 2009-2012 două parcuri naturale naționale „Syniohora” (10866 hectare) și „Verhovynskyi” (12022,9 hectare), șapte monumente naturale botanice de importanță locală (0,09 ha) și un parc memorial „Parcul construit în memoria luptătorilor pentru independență ai Ucrainei” (6,2 hectare) au fost adăugate la fondul natural protejat.

Fondul natural protejat este reprezentat de: aria protejată „Gorgany”, 5 parcuri naționale, 3 parcuri regionale, 64 de zone protejate, 189 de monumente ale naturii, 7 parcuri dendrologice, 9 parcuri memoriale și 196 de rezervații naturale.

Rolul principal în rândul zonelor protejate este jucat de parcurile naționale - Carpathian National Nature Park (CNNP), PNN „Hutsulschyna” și PNN Halych, complexe naturale care sunt esențiale pentru dezvoltarea turismului și recreere. Există mai multe trasee pe teritoriul lor. Cele mai interesante dintre ele: traseul tematic „Către Muntele Hoverla”, „Ruta Dovbush”, „Zhenets-Homyak”, „Către lacul Nesamovyte”, „Pohorilets-Sheshurska-Maricheika” pe teritoriul CNNP; „Către Muntele Klyfa”, „Către lacul Lebedyn” pe teritoriul parcului național „Hutsulschyna”; excursii la rezervația de pădure de importanță națională „Skyt Manyavskyi”, monumente ale naturii precum „Cascada Manyavskyi”, monument al naturii complex de importanță

națională „Pietrele Dovbush”, rezervația botanică „Kniazhdvir”, monumentul geologic al naturii “Painted Stone”, etc.

Județul Maramureș, din punct de vedere al suprafeței ariilor naturale protejate se situează pe locul al doilea după Delta Dunării, pe suprafața administrativă a județului existând 36 de arii naturale protejate.

Rețeaua ecologică NATURA 2000 reprezintă rețeaua ecologică de arii naturale protejate constând în arii de protecție specială și arii speciale de conservare, instituită prin Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a faunei și florei sălbatice.

Județul Maramureș are 3 rezervații științifice: Pietrosul Mare, Rezervația fosiliferă Răzvan Givulescu Chiuzbaia, Piatra Rea, un parc național: Parcul Național Munții Rodnei - Rezervație a biosferei și un parc natural: Parcul Natural Munții Maramureșului.

Județul Maramureș are 18 monumente ale naturii: Creasta Cocoșului, lezerul Mare, Rozeta de piatră de la Ilba, Lacul Albastru - Baia Sprie, Turbăria lezerul Mare – Munții Gutâi, Cheile Tătarului, Peștera de la Vălenii Șomcutei, Peștera cu Oase, Stâncăriile Sălhoi Zâmbroslavele, Mlaștina Vlășinescu, Tăul lui Dumitru, Cheile Babei, Peștera Boiu Mare, Coloanele de la Limpedeaa, Peștera din dealul Solovan, Mlaștina Tăul Negru, Peștera Ponorul Jitelor, Ponorul și Peștera Izei.

În Județul Maramureș sunt 12 rezervații naturale: Pădurea Crăiasca, Pădurea Bavna, Rezervația Arcer-Țibleș, Cornu Nedeii-Ciungii Bălăsânii, Lacul Morărenilor, Mlaștina Poiana Brazilor, Pădurea de larice de la Coștiui, Arboretul de castan comestibil de la Baia Mare, Defileul Lăpușului, Pădurea Comja, Farcau-Vinderel-Mihailecu, Poiana cu narcise Tomnatec-Sehleanu.

4. CONDIȚII ECOLOGICE ÎN REGIUNE

4.1. CALITATEA AERULUI, APEI ȘI SOLULUI

Calitatea aerului

Monitorizarea calității aerului se realizează de către specialiștii stației sanitare epidemiologice regionale Ivano-Frankivsk.

În 2012 a fost înregistrat un conținut ridicat de monoxid de carbon, praf, dioxid de azot, formaldehidă emise de autovehicule și întreprinderi. Calitatea scăzută a aerului în unele localități este cauzată de încălcarea regimului tehnologic de utilizare a echipamentelor de eliminare a prafului și gazelor aparținând întreprinderilor, din cauza restricțiilor de alimentare cu energie, incapacității de a lua măsuri de reducere a emisiilor la nivelul necesar, implementarea lentă a tehnologiilor avansate de control al emisiilor, lipsa unui sistem eficient de filtrare a emisiilor provenite de la întreprinderi din impurități gazoase, lipsa unor zone tampon între zonele industriale și cele rezidențiale.

În Județul Maramureș, zona municipiului Baia Mare s-a confruntat o lungă perioadă de timp, cu episoade de înrăutățire a calității aerului din cauza emisiilor de poluanți în atmosferă. După aderarea României la Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007, cele două mari unități metalurgice poluatoare din Baia Mare au implementat

o serie de măsuri cu efecte pozitive asupra calității aerului înconjurător și au redus treptat activitatea, până la închidere temporară (Cuprom – închisă din anul 2008, iar Romplumb – închisă din anul 2012).

În prezent, calitatea aerului în Județul Maramureș este afectată în principal de poluarea remanentă a solului, cauzată de activitățile metalurgice și miniere din zonă, dar și de activitățile sociale desfășurate (îndeosebi încălzirea rezidențială), în condiții meteorologice și de relief specifice zonei, care defavorizează dispersia poluanților.

Programul integrat de gestionare a calității aerului arată că, comparativ cu anii anteriori, începând cu anul 2011 evoluția calității aerului în municipiul Baia Mare a prezentat o îmbunătățire, înregistrându-se o scădere a numărului de depășiri ale valorii limită la SO₂, iar anul 2012 este primul an în care nu s-au mai înregistrat depășiri ale valorii limită la indicatorul SO₂.

Calitatea apei

Analiza calității apelor de suprafață a fost efectuată pe principalele bazine în comparație cu următoarele bazine hidrografice majore: bazinele râurilor Nistru și Tisa.

În 2012, conținutul de solide în suspensie a fost puțin mai mare pentru bazinele hidrografice majore decât valoarea concentrației maxime acceptabile (CMA). Un conținut deosebit de ridicat de solide în suspensie a fost înregistrat în râurile din bazinul Nistru, și anume, în apa râurilor Nistru, Sadzhava, Sivka, Bystrytsia, Lukva, Limnytsia, Vorona, Svicha. Cel mai ridicat conținut de solide în suspensie a fost observat în apa râului Sadzhavka - 190 mg/dm³. Conținutul de oxigen dizolvat în toate râurile din regiune a fost în limite normale. În 2012, valoarea pH-ului apei din toate râurile a fost în limite normale. Analiza componentelor privind conținutul de sare în apa râurilor a arătat că, în general, concentrațiile acestora au fost în limite normale, cu excepția apei din râurile Sivka și Kropyvnyk. Concentrațiile medii de azot din râurile din regiune, în cele mai multe cazuri, nu au depășit valorile CMA. Concentrația maximă de azot nitric a fost detectat în apa râului Sadzhava în orașul Dolyna - 2,53 mg/dm³, care ar putea fi cauzată de poluarea antropică a râului cu compuși ai azotului. Concentrația maximă de azot amoniacal, care a depășit valoarea CMA, a fost observată în apa râului Sadzhava în orașul Dolyna – 6,48 mg/dm³.

Analiza datelor de observare cu privire la conținutul produselor petroliere în râurile din regiune au arătat că, în 2012, concentrația lor în toate râurile nu a depășit CMA pentru iazuri de pescuit. În 2012, concentrația medie de surfactanți în râurile din regiune a fost în limite normale pentru iazuri de pescuit. Concentrația maximă de surfactanți din apă a fost observată în râul Sadzhava - 0,10 mg/dm³, ceea ce înseamnă că acesta este poluat.

Potrivit stației sanitar-epidemiologice din Regiunea Ivano-Frankivsk, începând cu 01.01.2013 există 42 de sisteme centralizate de alimentare cu apă, dintre care 24 sunt municipale, 5 - departamentale și 13 sunt sisteme de alimentare cu apă din mediul rural.

În Regiunea Ivano-Frankivsk, 88% din apa pe care consumatorii o primesc de la sistemele centralizate de alimentare cu apă este obținută din surse de apă de suprafață. Acestea sunt orașele Ivano-Frankivsk, Kalush, Kolomyia, Yaremche, Dolyna și satele Verkhovyna și Vorokhta.

Departamentul regional al resurselor de apă efectuează permanent controale radiologice și hidrochimice asupra calității apei la locațiile de alimentare cu apă și la obiecte complexe de apă. Analiza măsurătorilor arată că pentru majoritatea indicatorilor, apa la secțiunile punctelor de alimentare mari (râul Svicha – alimentare cu apă Dolyna, râul Limnytsya – alimentare cu apă Kalush, Bystrytsia-Nadvirnyanska și Bystrytsia-

Solotvynska - alimentare cu apă Ivano-Frankivsk) corespunde clasei II de calitate a apei, adică apa este limpede, iar pentru unii parametri (oxigen dizolvat, solide în suspensie, cloruri, sulfat), apa este foarte curată (clasa I de calitate a apei).

Starea ecologică a râurilor monitorizate înregistrată în anul 2010, indică faptul că din cele 21 cursuri de apă curgătoare de suprafață la nivelul Județului Maramureș: 0 râuri (0%) sunt în stare ecologică foarte bună; 11 râuri (52,38%) sunt în stare ecologică bună; 6 râuri (28,57%) sunt în stare ecologică moderată; un râu (4,76 %) este în stare ecologică slabă; 3 râuri (14,28%) sunt în stare ecologică proastă.

Serviciul de gospodărire a apelor Maramureș monitorizează calitatea celor 22 de secțiuni de ape subterane, 14 în Bazinul Hidrografic Someș și 8 în Bazinul Hidrografic Tisa. În general, apele subterane din Maramureș se află în stare chimică bună, valorile medii ale determinărilor nu au înregistrat depășiri semnificative ale standardelor de calitate și ale valorilor de prag, în anul 2010.

În zona Baia Mare, comparativ cu anii anteriori, s-a remarcat o ameliorare a calității apelor freactice în zonele critice. Impurificarea freaticului are efect local, doar în zona industrială și nu afectează calitatea întregului corp de apă subterană.

Calitatea solului

Potrivit inspecției efectuate în 2012, conținutul mediu de humus în solurile din districtul Kolomyia se ridică la 3,23%, iar în Verkhovyna - 2,60%. Există o scădere a conținutului de humus în solul zonelor menționate mai sus, în comparație cu rezultatele inspecției anterioare. Astfel, în conformitate cu inspecția din anul precedent, conținutul mediu de humus în solurile din districtul Kolomyia a fost de 3,24%, iar în Verkhovyna - 2,88%.

Conținutul mediu de potasiu schimbabil în solurile din districtul Kolomyia se ridică la 138 mg / kg, în solurile din districtul Verkhovyna - 78 mg / kg. Inspecția anterioară a arătat că conținutul mediu de potasiu schimbabil în solurile din raionul Kolomyia a fost de 161 mg / kg, în solurile din Verkhovyna - 78 mg / kg. Acest lucru indică faptul că există o scădere a conținutului de potasiu schimbabil în solurile din raionul Kolomyia. În Verkhovyna majoritatea solurilor au un conținut scăzut de potasiu - 9700 ha sau 64,2%.

Starea calității solului, în Județul Maramureș, din punct de vedere al impactului antropic, este relativ bună. Aproximativ 51% din suprafața arabilă a județului este de clasa de bonitare IV și V, adică sunt soluri puțin și foarte puțin fertile. Nu sunt semnalate presiuni deosebite asupra calității solului.

Zonele critice sub aspectul deteriorării solurilor cu metale grele (Cu, Pb, Zn, Cd, Mn, As etc) pe teritoriul Județului Maramureș, sunt cele în care au fost desfășurate activități economice cu profil industrial minier și există o poluare remanentă, halde de steril sau iazuri de decantare. Pe teritoriul Județului Maramureș sunt inventariate 17 iazuri de decantare, din care 16 sunt inactive și aproximativ 300 halde de steril de mină. Suprafața totală ocupată de haldele de steril de mină este de 93,45 ha.

4.2. MANAGEMENTUL DEȘEURILOR

Problema poluării cu deșeuri solide în Regiunea Ivano-Frankivsk este din ce în ce mai acută și continuă să se înrăutățească în fiecare zi. Cantitatea de deșeuri solide este în creștere, nu este suficient spațiu pentru eliminarea deșeurilor și costul de reciclare este în creștere. În general, în Regiunea Ivano-Frankivsk, o tendință de creștere semnificativă

a generării de deșuri a devenit evidentă în ultimii 10 ani.

Potrivit Departamentului de Statistică, în Regiunea Ivano-Frankivsk au fost acumulate aproximativ 40 de milioane de tone de deșuri pe teritoriul regiunii.

Problema colectării, prelucrării, îngropării și eliminării deșeurilor menajere din regiune nu a primit suficientă atenție. Aproape toate deșeurile sunt eliminate prin depozitare. Depozitele care funcționează pentru deșuri solide, de obicei nu îndeplinesc standardele existente, sunt copleșite de cantitate și utilizate cu încălcarea normelor și cerințelor sanitare și de mediu.

În general, întreprinderile municipale din regiune utilizează 27 de depozite de deșuri solide de uz casnic cu suprafața totală de 83 de hectare. 20 dintre ele (24,1 ha) nu îndeplinesc standardele sanitare din cauza lipsei de fonduri, lipsei de echipament adecvat și necesită curățare și recuperare imediată. Serviciile municipale din regiune au 80 de camioane de gunoi la dispoziția lor. 32 dintre ele au fost folosite de peste 10 ani și nivelul lor de deteriorare se ridică la 30%.

Pentru a îmbunătăți situația în domeniul gestionării deșeurilor din regiune, administrația locală, organizațiile de afaceri și societățile civile au lansat punerea în aplicare a unui număr de inițiative. Este planificat să se construiască centrale speciale pentru prelucrarea deșeurilor solide în viitorul apropiat. Rezolvarea problemei gestionării deșeurilor solide presupune dezvoltarea a patru districte în care se are în vedere amplasarea instalațiilor de tratare a deșeurilor: districtele Regiunea Ivano-Frankivsk, Kolomyia, Dolyna și Nadvira. Fiecare dintre districtele propuse va fi reprezentat de o asociație formată din reprezentanți ai regiunilor și orașelor cu implicarea ulterioară a investitorilor.

Cantitatea de deșuri municipale generate în Județul Maramureș în anul 2010 este de aproximativ 157.966 tone, iar cantitatea depozitată este de aproximativ 154.812 tone.

Compararea cantității recuperate de deșuri și cea generată arată că un factor de recuperare se ridică la doar 2% în timp ce minimul necesar ar trebui să fie de 15%. Luând în considerare totalul populației județului, înseamnă că fiecare cetățean produce 310 kg de deșuri menajere pe an, iar această cifră se așteaptă să crească conform Planului de gestionare a deșeurilor din Județul Maramureș (PJGD).

În prezent, în Județul Maramureș nu se realizează o colectare separată, la sursă a fracției de deșuri biodegradabile din cele menajere și nu există instalații de compostare.

Implementarea proiectului „Sistemul de Management Integrat al Deșeurilor în Județul Maramureș” prevede următoarele investiții: Centru de management al deșeurilor în comuna Fărcașa cu următoarele componente: depozit ecologic; stație de sortare semiautomată; stație de tratare mecano-biologică; stație de compostare; stație de epurare ape menajere; stație de epurare levigat; zonă administrativă și de igienizare; Stație de transfer și sortare la Sighetu Marmăției: stație de sortare; stație de transfer; zonă administrativă și de igienizare; Stație de transfer la: Moisei, Târgu Lăpuș; Puncte de colectare a deșeurilor voluminoase, DEEE, deșuri periculoase din deșuri menajere în Baia Mare, Seini, Șomcuta Mare, Târgu Lăpuș, Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus, Borșa; Ecologizarea și curățarea a 3 depozite neconforme: Seini, Târgu Lăpuș, Borșa; Închiderea a 3 depozite neconforme: Satu Nou de Jos, Teplița-Sighetu Marmăției, Vișeu de Sus.

Deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE)

Standardele europene prevăd crearea de sisteme care permit proprietarilor finali și distribuitorilor să predea deșeurile constând din echipamente electrice și electronice, gratuit, la centrele de colectare desemnate, asigurând următoarele: colectarea după distribuitori de echipamente electrice și electronice din acest tip de deșuri în aceeași cantitate cu echipamentul prevăzut, asigurând o rată de colectare separată de cel puțin 4 kg / locuitor / an în 2008, precum și disponibilitatea și accesibilitatea punctelor de colectare necesare în întreaga țară, ținând seama de densitatea populației. Cantitatea totală de DEEE colectată în județ în 2010 a fost de 93,11 tone, din care 45,99 tone au fost colectate în timpul Campaniei Naționale.

În Județul Maramureș există un singur agent economic care pe lângă autorizație de mediu pentru colectare deține și autorizație de mediu pentru dezmembrarea DEEE-urilor, având o instalație de tratare a DEEE-urilor la punctul de lucru din orașul Baia Sprie.

4.3. PROTECȚIA MEDIULUI

În 2012, întreprinderile au cheltuit 57,1 milioane dolari SUA pentru protecția mediului (42,2% mai puțin decât în anul precedent), din care 31,4% au fost cheltuite pentru investiții de capital iar 68,6% - pe costurile de operare.

În 2012, întreprinderile, organizațiile și instituțiile au plătit taxe de poluare în valoare de 663.200 USD (față de 734.800 USD în 2011), din care 171.300 USD sau 25,8% - pentru emisiile de poluanți în atmosferă; 322.700 USD sau 48,7% - pentru evacuările în corpurile de apă; 169.200 USD sau 25,5% - de plasarea deșeurilor.

Acestea au plătit, de asemenea, penalități pentru încălcarea legilor de mediu în valoare de 1,8 mii USD. Pe parcursul anului 2012, întreprinderile, organizațiile și instituțiile au făcut plăți de mediu în valoare de 846.700 USD.

În România, cadrul legal pentru protecția mediului a fost determinat de transpunerea directivelor UE într-o serie de norme (legi, hotărâri de guvern, ordine ale diferitelor ministere etc.). În acest scop, angajamentele asumate prin Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană - Capitolul 22 - Protecția Mediului au fost luate în considerare, angajamente prin care țara noastră a acceptat acquis-ul comunitar.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 195/2005 privind protecția mediului, aprobată prin Legea nr. 265/2006, cu modificările și completările ulterioare, stabilește principalele direcții de acțiune în domeniul protecției mediului în România.

La nivelul Județului Maramureș, Agenția Județeană pentru Protecția Mediului Maramureș (<http://apmmm.anpm.ro/>) este responsabilă cu implementarea politicilor și legislației din domeniul protecției mediului.

Documentul strategic privind mediul din Județul Maramureș este Planul Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM) Maramureș, care vizează îmbunătățirea calității factorilor de mediu, diminuarea poluării, utilizarea eficientă a resurselor naturale regenerabile și neregenerabile, dezvoltarea educației ecologice și promovarea activităților social-economice cu impact minim asupra mediului natural.

Obiectivul global al planului de acțiune pentru mediu al Județului Maramureș constă în îmbunătățirea standardelor de viață ale populației și a standardelor de mediu.

A. Acțiuni strategice privind gestiunea deșeurilor: definitivarea transunerii

acquis-ului de mediu cu privire la administrarea deșeurilor de toate categoriile; optimizarea relațiilor de parteneriat între firmele de reciclare și administrațiile publice locale; crearea rețelelor de colectare selectivă și valorificare a deșeurilor reciclabile și implicarea responsabilă a administrațiilor publice locale; stimularea prin instrumente economico-financiare a producătorilor interni, în vederea creșterii competitivității industriei de reciclare; stimularea producției care generează cantități reduse de deșeuri.

B. Gospodărirea durabilă a resurselor de apă: realizarea de noi surse de apă, în special a unor lacuri de acumulare cu folosință complexă în zonele deficitare în apă; realizarea de rețele de distribuție separate de alimentarea cu apă pentru populație și pentru industrie; economisirea apei și reducerea pierderilor din rețelele de distribuție a apei;

C. Acțiuni strategice privind atmosfera și schimbările climatice: definitivarea elaborării sistemului de monitoring integrat al mediului; crearea unei baze de date, atașată sistemului informațional de mediu; scăderea principalelor emisii de poluanți (dioxid de sulf, pulberi în suspensie, plumb, cadmiu, oxizi de azot, substanțe organice volatile, amoniac); reducerea sub normele de emisie a evacuărilor de poluanți în atmosferă, pe baza principiului "poluatorul plătește"; stabilizarea concentrațiilor emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul care să permită prevenirea interferențelor antropice periculoase cu sistemul climatic.

D. Acțiuni strategice privind calitatea solului: modernizarea sistemului național de monitorizare a calității solului; cunoașterea potențialelor naturale și stabilirea modalităților eficiente de utilizare a terenurilor, în concordanță cu cerințele dezvoltării economice și ale protecției mediului; inventarierea arealelor cu probleme și prioritizarea acțiunilor; reabilitarea și reconstrucția ecologică a solurilor.

5. INFRASTRUCTURA

5.1. TRANSPORT

Regiunea Carpatică are legături de comunicare relativ bune cu lumea exterioară. Sistemul de transport al regiunii este reprezentat de transport aerian, feroviar și auto.

5.1.1. Transport aerian

Componenta aviației este reprezentată de complexul de proprietate numit Aeroportul Internațional Ivano-Frankivsk. Aeroportul este situat la intersecția de rute aeriene care leagă Europa și Ucraina, Rusia, țările CSI, Orientul Mijlociu, Asia și Australia. Aeroportul Internațional Ivano-Frankivsk are un aerodrom cu o pistă de 2.500 m lungime, echipată pentru primirea și deservirea aeronavei în conformitate cu prima categorie OACI. Aeroportul este capabil să primească avioane medii A-320 și Boeing 737, precum și DC-9, MD 82, Tu-154, Il-76, Yak-40, Tu-134, Yak-42, AN-12, AN-24 și elicoptere de toate tipurile. Aeroporturile de importanță locală sunt situate în orașele Kolomyia, Snyatyn și Horodenka.

În prezent se desfășoară lucrări pentru stabilirea de legături directe cu orașele din Europa Centrală și de Est. În conformitate cu Acordul pentru dezvoltare regională dintre Guvernul Ucrainei și Consiliul Regional Ivano-Frankivsk, a fost inițiat un proiect pentru modernizarea radarului aerodromului de pe Aeroportul Internațional Ivano-Frankivsk.

În Județul Maramureș există un singur aeroport, în Baia Mare, care operează doar curse interne spre București. Cel mai apropiat aeroport internațional pe care operează curse internaționale este cel din Cluj Napoca. Investițiile în dezvoltarea infrastructurii aeroportului Baia Mare au fost realizate recent, ceea ce a dus la realizarea unor sisteme moderne de aterizare și semnalizare, aeroportul fiind avizat ca și aeroport internațional. Lipsa unei companii aeriene regionale care să asigure legăturile pe orizontală pe zona de polarizare potențială (nordul României) este un obstacol în dezvoltarea activităților aeroportuare în România. Drept consecință a acestei situații, traficul aerian de pasageri la nivelul aeroportului din Baia Mare rămâne redus ca volum.

5.1.2. Rețeaua feroviară

Componenta feroviară este reprezentată de o ramură separată a Căilor Ferate Lviv - Managementul transportului feroviar Ivano-Frankivsk. O revizie și restaurare a stațiilor de cale ferată din orașele Ivano-Frankivsk, Halych, Rohatyn, Kolomyia, Yaremche, Dolyna, precum și reconstrucția majorității platformelor de aterizare a fost realizată cu sprijinul Căilor Ferate de Stat Lviv.

Materialul rulant al căilor ferate este modernizat cu o locomotivă diesel de producție internă (JSC Luhanskteplovoz). Începând cu 15.01.2013, noul tren poate fi utilizat de 336 de pasageri simultan, inclusiv grupurile social neprotejate, fiind prevăzut cu transport cu cost redus.

Pe teritoriul Județului Maramureș există legătură pe calea ferată cu Ucraina (Sighet și Bistra), cu conexiune spre Slovacia, Polonia – magistrala 423: Berlibas - Sighetu Marmatei – Teresva (63 km). Rețeaua de cale ferată asigură conexiunea municipiului Baia Mare cu București și cu vestul țării: Satu Mare – Oradea – Arad – Timișoara. Densitatea căilor ferate în județ este de 34 km la 1000 km² față de media națională în România de 15,9 km la 1000 km².

Starea tehnică a rețelei de cale ferată din Județul Maramureș este în general bună. Nivelul dotărilor și starea tehnică a liniilor nu permit viteze mai mari de 60 – 80 km/h. Există o serie de acțiuni care se referă la modernizarea rețelei de transport feroviar, cum ar fi: electrificarea rețelei feroviare pe traseul: Dej - Baia Mare - Satu Mare precum și măsuri pentru creșterea vitezei de deplasare.

5.1.3. Rețeaua rutieră

În Regiunea Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș), rețeaua de drumuri publice are o lungime de 5955 km, care se împarte în: drumuri de stat - 1579 km, care fac legătura cu centrele administrative ale regiunii și orașele din subordonarea de stat; drumuri locale, regionale și rurale - 4376 km, care leagă centrele districtuale între ele și centrele regionale (districtuale), centrele administrative ale districtelor cu centrele așezărilor și centrele așezărilor între ele.

Regiunea Ivano-Frankivsk are o rețea densă de drumuri de importanță de stat și locale. Nivelul de furnizare a serviciilor de transport cu autobuzul în regiune este de 98,1%. Serviciul oferit de autobuze între centrele regionale din vestul Ucrainei și capitala țării - Kiev, este de asemenea bine stabilit. În plus, autobuze regulate către Polonia, Republica Cehă și Italia pleacă din stația centrală din Ivano-Frankivsk. În Ivano-Frankivsk, există, de asemenea, o întreprindere de stat utilitară „Elektroavtotrans”, care organizează transportul călătorilor cu troleibusul, autobuzul și microbusul.

În 2011, Administrația Regională de Stat Ivano-Frankivsk și Institutul de Integritate regională, Inovare și Dezvoltare a investițiilor a pregătit un proiect privind dezvoltarea unui centru logistic pentru suport de informații privind capitalul, oamenii și mărfurile care tranzitează frontiera de vest a Ucrainei. În scopul de a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite de stațiile de autobuz au fost deschise incinte nou-construite pentru stațiile de autobuz în centrul regional în 2010.

Din totalul rețelei de drumuri, la nivelul anului 2012, în Județul Maramureș sunt 365 km de drumuri naționale (față de 310 km în 2006) și 1418 km drumuri județene și comunale. Din rețeaua totală de drumuri din județ, sunt modernizate 343 km drumuri naționale și 234 km drumuri județene și comunale. Pe traseele importante (drumuri europene) s-au efectuat lucrări de reabilitare. Prin reabilitarea Drumului Nordului se va putea asigura o legătură rapidă spre Autostrada Transilvania cu punct de joncțiune la Zalău și apoi mai departe spre Cluj Napoca și București, după ce a fost folosit un tronson din drumul expres.

Principalele probleme ale rețelei rutiere de transport: județul nu dispune încă de o rețea de drumuri rapide și europene adecvată; rețeaua de drumuri județene care în mod normal ar trebui să compenseze această lipsă, este ea însăși insuficient modernizată; în plus, în zonele cu relief muntos densitatea rețelei rutiere este redusă în Județul Maramureș unde există areale "rupte" datorită unor bariere naturale. Lipsa traseelor alternative pentru vehicule cu tracțiune animală și agricole sau bicicliști face ca circulația rutieră să fie greoaie și nesigură; orașele Baia Mare și Sighetu Marmatei nu au amenajate trasee de ocolire; zonele centrale și rețeaua de drumuri urbane (străzi) suferă din cauza congestiei traficului și poluării excesive. În același timp locurile de parcare sunt insuficiente.

5.1.4. Legături transfrontaliere

În prezent, legătura rutieră între Ucraina și România se realizează prin punctele de trecere a frontierei din regiunile Cernăuți și Zakarpattia sau în tranzit prin Moldova. Dar există o perspectivă de construire a unei noi conexiuni de transport, precum și un punct de trecere a frontierei internațional la frontiera ucraineano-română.

Deschiderea punctului de control la frontiera ucraineano-română în regiunea Shybene are o importanță strategică pentru dezvoltarea socială și economică a Regiunea Ivano-Frankivsk și a județului Maramureș din România. În special, aceasta va permite valorificarea potențialului de tranzit între cele două regiuni iar stațiunile montane vor deveni mai disponibile pentru turiști interni și externi.

Locuitorii din Verkhovyna și Maramureș vor putea trece frontiera prin proceduri simplificate, așa cum este prevăzut în Acordul dintre Ucraina și România din 29 martie 1996.

Drumul spre România și alte două autostrăzi strategice Dolyna - Mizhgyrya din Regiunea Zakarpattia și Ivano-Frankivsk - Stryi au fost incluse în programul economic de dezvoltare a drumurilor publice pentru 2013-2018. Viitoarea autostradă din Verkhovyna la granița română (40 km) va trece prin satele Iltsi, Krasnyk, Topilche, Zelene și Yavirnyk. În general, întregul proiect este de așteptat să fie realizat până în 2018-2020.

În Județul Maramureș, Poliția de Frontieră Română are în subordine 4 puncte de trecere a frontierei dintre care 2 sunt operaționale (Sighetu Marmatei - în regim de trafic internațional cu specific rutier care face legătura cu Ucraina corespondent pe teritoriul ucrainean fiind localitatea Soltvino și Baia Mare - în regim de trafic

internațional cu specific aeroportuar) și 2 momentan neoperaționale (Valea Vișeuului și Câmpulung la Tisa - în regim de trafic internațional cu specific feroviar cu privire la tranzitul mărfurilor peste frontiera cu Ucraina). Punctul de trecere Halmeu localizat în Județul Satu Mare este operațional în regim de trafic internațional cu specific rutier (cu privire la tranzitul persoanelor și mărfurilor peste frontiera cu Ucraina) și în regim de trafic internațional cu specific feroviar (pentru mărfuri), corespondent pe teritoriul ucrainean fiind localitatea Diakovo.

Poliția de Frontieră Română face parte din Ministerul Afacerilor Interne și este instituția specializată a statului care exercită atribuțiile ce îi revin cu privire la supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat, prevenirea și combaterea migrației ilegale și a faptelor specifice criminalității transfrontaliere săvârșite în zona de competență, respectarea regimului juridic al frontierei de stat, pașapoartelor și străinilor.

5.2. ENERGIA ELECTRICĂ, ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ ȘI CANALIZARE, FURNIZAREA DE GAZE NATURALE, SURSE DE ENERGIE REGENERABILĂ

ENERGIA electrică

PJSC "Prykarpattiaoblenergo" primește electricitate din sistemul energetic comun al Ucrainei, în special prin sub-stațiile nodale: 330/110/35/10 kV stația Ivano-Frankivsk, 330/110/10 kV stația Bohorodchany, 220/110/35 kV stația Kalush, și prin liniile de tranzit 110 kV Dolyna - Stryi, 5 SA - Burshtyn, Chernivtsi - Snyatyn, Vyzhnytsya - Kutly.

Pentru a îmbunătăți sursa de alimentare pentru consumatorii din regiune, în special în zonele montane, PJSC "Prykarpattiaoblenergo" a reconstruit aproape 130 de km de linii electrice în localitățile din districtele Verkhovyna, Bohorodchany, Dolyna, Kolomyia, Kosiv, precum și orașele Bolekhiv și Kalush.

În Județul Maramureș, serviciul de distribuție a energiei electrice tuturor clienților, este realizat de Electrica Distribuție Transilvania Nord. Această companie este filiala grupului Electrica SA care operează la nivel național.

Alimentarea cu apă potabilă și canalizarea

În Regiunea Ivano-Frankivsk, 15 orașe, 14 localități de tip urban și 17 sate sunt prevăzute cu sistem central de alimentare cu apă. Proporția spațiului locuit având sistem de alimentare cu apă este: în mediul urban - 70,0%, în mediul rural - 21,2%, 70,0% și respectiv 20,0% din fondul locativ este echipat cu sistem de canalizare. Potrivit Departamentului Regional al Resurselor de Apă Ivano-Frankivsk, în 2012, cantitatea totală de apă de retur a fost de 79.820.000 m³. Reducerea deversărilor de canalizare în apa de suprafață a fost cauzată în principal de scăderea producției PJSC "Zhyvnytsya", precum și reconstrucția instalațiilor de tratare la întreprinderea "Miskvodoservis" în orașul Kosiv.

Distribuția apei potabile în Județul Maramureș la consumatori casnici și industriali, colectarea și epurarea apelor uzate menajere industriale este realizată de către SC Vital SA Baia Mare care s-a înființat ca societate comercială în vara anului 1997, în urma reorganizării RASP URBIS Baia Mare, păstrându-și același profil de activitate. În Județul Maramureș, în 2010, lungimea rețelelor de alimentare cu apă potabilă este de aproximativ 864,144 km din care 484,6 km în municipii și orașe, iar cca. 379,544 km în cel rural.

Furnizarea de gaze naturale

Gazul natural de la OJSC „Ivano-Frankivskgas” curge prin conductele cu o lungime totală de 10.213,2 km, inclusiv conducte de distribuție - 6561,5 km. 15 orașe, 21 localități de tip urban și 468 sate sunt prevăzute cu gaz natural. Proporția spațiului locativ prevăzut cu gaz s-a ridicat la: în mediul urban - 91,9%, iar în mediul rural - 81,9%. Cu toate acestea, nivelul de gazeificare este insuficient, în special în zonele rurale.

Furnizarea de gaze naturale în Maramureș se face de către E.ON Energie România. Firma se numără printre principalii furnizori de gaze naturale care asigură industriei românești energia necesară derulării proceselor de producție. Gazul natural reprezintă principala sursă de energie pentru producătorii de energie electrică și termică, în industria metalurgică, textilă, chimică, alimentară, industria lemnului, sticlei, materialelor de construcții, în industria petrolieră și extractivă.

Surse de energie regenerabilă

În conformitate cu Directiva UE 2009/28/CE, care se aplică și în Ucraina, energia regenerabilă este definită ca energia din surse anorganice, cum ar fi energia eoliană, solară, aerotermală, geotermală, hidrotermală și energia oceanelor, energia hidroelectrică, biomasă, gaz de fermentare a deșeurilor, gaze provenite din tratarea deșeurilor din canalizare și biogaz. În 2011, Ucraina a devenit membru al Comunității Energetice. Prin aderare, Ucraina și-a luat o serie de angajamente în domeniul energiei regenerabile. Potrivit deciziei Consiliului Ministerial al Comunității Energetice, Ucraina și-a luat angajamentul că până în 2020 ponderea SRE în consumul final va fi mai mică de 11%. La nivelul documentelor strategice și programelor statului și regiunii, indicatorii țintă de producere a energiei din surse regenerabile sau cota SRE în consumul final nu au fost identificați pentru Regiunea Ivano-Frankivsk. În Ucraina există o practică de sprijin guvernamental pentru SRE prin „tariful verde”; avantaje fiscale; aderarea preferențială la rețeaua de energie electrică.

Stimularea producției de energie electrică cu ajutorul „tarifului verde” se aplică la aproape toate sursele de energie regenerabilă. Cu toate acestea, la nivel de stat, practic nu există stimulente pentru utilizarea energiei regenerabile în gospodăriile particulare (altele decât producerea de energie electrică din radiația solară). Pe fondul tarifelor relativ mici pe surse de bază tradiționale de energie pentru populație, precum și costurile ridicate de capital pentru echipamente SRE, utilizarea surselor regenerabile de energie în gospodării private este nesemnificativă. Potențialul total de energie din punct de vedere tehnic al SRE în Regiunea Ivano-Frankivsk este estimat în funcție de diverse surse la nivelul a 1,3 - 1,7 milioane de tone de combustibil standard/an cu excepția potențialelor culturi energetice și 2,4-2,8 milioane de tone de combustibil standard/an cu includerea terenurilor neproductive și degradate pentru culturi energetice. Principalul potențial energetic al SRE în Ivano-Frankivsk îl reprezintă biomasa, energia eoliană și energia ecologică.

În Județul Maramureș, sursele de energie regenerabilă care pot fi utilizate sunt:

a. Energie din biomasă – potențialul însumează 2062 TJ, din care 71,29% din agricultură și 28,71% din industria forestieră.

b. Energia hidro – Resursele de apă tehnic utilizabile din bazinul hidrografic Someș-Tisa aferent Județului Maramureș sunt: resursă de suprafață utilizabilă: 900 milioane de mc; resursă din subteran utilizabilă: 200 milioane de mc.

c. Energia geotermală – La nivelul Județului Maramureș se identifică unele zone cu potențial geotermal teoretic. Pentru realizarea de investiții privind valorificarea potențialului geotermal al acestor zone sunt necesare studii geotehnice specializate.

e. Energia solară – Poziția geografică a Județului Maramureș este favorabilă utilizării energiei solare, putându-se utiliza sisteme de captare eficiente tot timpul anului.

5.3. REȚELE DE COMUNICAȚII

În sfera dată a regiunii carpatice, există o tendință de creștere pozitivă a serviciilor de comunicare, precum și o creștere a eficienței operaționale a companiilor respective.

În Regiunea Ivano-Frankivsk, din 2012, 149 de centrale telefonice cu o capacitate instalată de 287.700 numere erau în exploatare în rețeaua de telefonie. Cel mai mare operator de telefonie prin cablu este filiala din Ivano-Frankivsk a JSC „Ukrtelecom”. Ramura din Ivano-Frankivsk a JSC „Ukrtelecom” oferă acces la Internet (dial-up, non-switched și xDSL-acces, ADSL-acces). Accesul la internet de mare viteză se dezvoltă activ în regiune, precum și accesul la internet wireless prin intermediul tehnologiei Wi-Fi. Astăzi, filiala JSC „Ukrtelecom” a conectat 84 de puncte de acces.

Apar modificări semnificative în domeniul comunicațiilor. Datorită competiției dintre operatorii de telefonie mobilă în ultimii ani, există o reducere a numărului de telefoane fixe instalate în rețeaua din regiune. La 1 ianuarie 2013 numărul acestora a fost 213.600. Există 3 operatori de telefonie mobilă din regiune care furnizează servicii sub mărcile Kyivstar, MTS și Life.

În Județul Maramureș au fost dezvoltate rețele de televiziune pe cablu locale și regionale împreună cu cele naționale. În plus există posturile de televiziune naționale dintre care unele au studii locale. Accesul la internet se poate face pe cablu sau wireless. În Județul Maramureș există 3 mari furnizori de servicii internet. Rețelele naționale de telefonie mobilă (3 rețele) sunt bine reprezentate și în Județul Maramureș prin furnizarea de comunicații telefonice și servicii de internet mobil.

5.4. INFRASTRUCTURA SOCIALĂ

Protecția sănătății

În 2012, 85 de spitale cu 11.700 paturi și 272 de clinici ambulatorii au funcționat în Ivano-Frankivsk în scopul de a asigura populației asistență medicală. În 2012, 1.372.700.000 UAH au fost utilizați în scopul îngrijirii medicale, dintre care 105,7 milioane UAH - pentru achiziționarea de medicamente și 27 de milioane UAH - pentru hrană. Valoarea fondurilor extra-bugetare a fost de 67,9 milioane UAH. Cheltuielile pe cap de locuitor au crescut de la 786,47 UAH în 2011 la 978 UAH în 2012, sau cu 24,4%.

La nivelul anului 2012, în Județul Maramureș, asistența medico-sanitară în unități sanitare de stat era asigurată prin spitale (8), centre de sănătate (1), serviciul de ambulanță județean (1), ambulatorii de specialitate (9), diverse cabinete medicale (39), cabinete școlare (17), cabinete medicale de familie (161), cabinete stomatologice (71) și centre de sănătate mintală (2), farmacii și puncte farmaceutice (9), creșe (7), laboratoare medicale (47).

Educație fizică și sport

Potențialul sportiv al Regiunea Ivano-Frankivsk se dezvoltă dinamic. Regiunea are 57 de stadioane, 16 piscine, 505 săli de sport, 14 pârtii de schi și 1482 terenuri sportive pentru diverse sporturi. Există 12 cluburi de tineret, secțiuni de sport care sunt frecventate de 972 de adolescenți. Există, de asemenea, patru baze de pregătire sportivă pe timp de iarnă în regiune. Dezvoltarea sportivă pentru tineret este asigurată de 55 școli sportive.

În Județul Maramureș există Departamentul de sport al Județului Maramureș, care controlează organizațiile sportive și funcționarea acestora în județ: cluburi sportive comunitare de diferite tipuri de sporturi, cum ar fi atletism, box, culturism, fitness, judo, înot, rugby, tir, baschet, handbal, lupte, schi, volei și alte instituții private.

Infrastructura instituțiilor culturale

În zona Carpatică (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș), dezvoltarea culturii și artei este strâns legată de istoria și activitatea unităților regionale și instituțiile de artă.

Muzeele din Regiunea Ivano-Frankivsk funcționează în mod activ. 11 muzee de stat și 76 publice conțin aproape 190 de mii de obiecte. 57 de școli de artă primare frecventate de 11.500 copii, contribuie la dezvoltarea abilităților creative ale copiilor. Pentru a sprijini copiii talentați și în conformitate cu Legea Ucrainei „Cu privire la educația extrașcolară”, 2115 copii din familii mari și sărace, 118 orfani și 102 copii cu dizabilități primesc educație artistică gratuită. Bibliotecile din regiune îmbunătățesc în mod eficient condițiile de acces la informații, resurse educaționale și culturale prin punerea în aplicare a proiectelor: „Global Libraries”, „Bibliomist-Ukraine” (Fondul Internațional „Renaissance”), centrul informațional și de resurse „Window on America” (Ambasada SUA din Ucraina).

În Județul Maramureș, infrastructura de instituții culturale este controlată de Ministerul Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național care are ca scop păstrarea culturii, dezvoltarea de strategii și implementarea acestora în județ. Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Maramureș este angajat în promovarea și conservarea valorilor de artă populară prin cercetarea, documentarea, depozitarea și utilizarea folclorului.

6. PIAȚA MUNCII ȘI RESURSELE UMANE

6.1. POPULAȚIA

La 1 ianuarie 2013, populația din Regiunea Ivano-Frankivsk s-a ridicat la 1.381.800 de persoane, incluzând 599.600 de oameni care trăiesc în așezări urbane și 782.200 de oameni - în mediul rural. Numărul de persoane pe kilometru pătrat s-a ridicat la 99 de persoane. Prin mărirea populației, regiunea a ocupat locul al 13-lea între regiunile din Ucraina și locul 7 după densitatea populației. În cursul anului 2012 numărul de locuitori din regiune a crescut cu 1700 persoane. Creșterea populației s-a datorat sporului natural de 0,3 mii de persoane și creșterea migrației cu 1400 de oameni.

Din datele recensământului populației desfășurat în anul 2002, în Județul Maramureș a rezultat un total al populației de 515.648 locuitori, ceea ce reprezintă

2,6% din populația totală a țării. Conform datelor valabile la 1 iulie 2011, ultimul recensământ indică o scădere a populației din Județul Maramureș la 509163 de locuitori. Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, densitatea populației la nivel județean a fost de 80,8 locuitori / km².

6.2. MIGRAȚIA UMANĂ

În cursul anului 2012, toate fluxurile de migrație din Regiunea Ivano-Frankivsk au inclus 23.600 de persoane, dintre care 46,9% au avut relații de migrație cu alte regiuni din Ucraina, 43,9% din migranți s-au deplasat între așezările din regiune, iar 9,2% au migrat în alte țări. În 2012, 17.600 de oameni au ajuns în regiune, 16.200 de oameni au părăsit regiunea, iar câștigul de migrare a fost de 1400 persoane.

Conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică, rata emigrării la nivelul României a fost de 0,37 persoane / 1000 locuitori iar la nivelul Județului Maramureș de 0,36 persoane / 1000 locuitori.

6.3. DISPONIBILITATEA FORȚEI DE MUNCĂ

Populația economic activă este populația cu vârste cuprinse între 15-70 ani și care în anul 2012 s-a ridicat la 595.400 de oameni. Numărul de persoane angajate în toate sectoarele de activitate economică în vârstă de 15-70 ani s-a ridicat la 548.500 de persoane, incluzând angajați ai întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor - 256.600 de oameni. În ultimii doi ani, nivelul de activitate economică a populației în vârstă de 15-70 ani a rămas stabilă, constituind 58,7% din populația totală din intervalul respectiv de vârstă. Cel mai mare număr de angajați este concentrat în Ivano-Frankivsk (34,9% din numărul total), Kalush (7,7%), Dolyna (6,2%), Nadvirna (5,8%), Kolomyia (5,3%).

În cursul anului 2012, ponderea tinerilor în sectoarele economiei a crescut cu 2,4 puncte procentuale și a constituit 32,9% din numărul redus de personal. Cel mai mare procent de tineri din numărul contabil de angajați permanenți în anumite domenii îl reprezintă: activitățile financiare - 56,4%, activitatea hotelieră și restaurante - 52,3%, comerț, repararea autovehiculelor, aparate de uz casnic și articole de uz personal (51,7%), iar printre activitățile industriale - întreprinderile producătoare de echipamente electrice, electronice și optice (58,5 %).

În 2012, numărul mediu de salariați din Județul Maramureș a crescut față de anul precedent și a fost de 88.100 persoane.

Principalele sectoare ale economiei în care sunt angajate cele mai multe persoane, sunt: agricultura, silvicultura și piscicultura (75.900 persoane), industria (48.400 persoane), industria prelucrătoare (45.200 persoane).

6.4. CARACTERISTICILE PIEȚEI MUNCII

6.4.1. Salarii

Un aspect important al utilizării forței de muncă este remunerarea muncii. Valoarea medie a salariilor nominale în 2012 a crescut cu 14,8% și a constituit 2539 UAH.

Diferențele între industrii în ceea ce privește salariile persistă. Cei mai mulți muncitori plătiți din regiune s-au angajat în industria extractivă a minerurilor producătoare de energie, activități de finanțare, cercetare și dezvoltare, producție și distribuție de energie electrică, gaze și apă, al căror nivel de salarizare este de 1,4-1,9 ori mai mare decât

media regiunii. În același timp remunerarea salariaților implicați în sănătate și asistență socială a fost cu 18,6% mai mică decât nivelul mediu pentru economie, iar în domeniile culturii și sport, odihnă și divertisment, educație - 2,6%. Semnificativ mai mic a fost salariul lucrătorilor angajați în construcții, comunicații și servicii poștale, precum și în rândul activităților industriale - în industria metalurgică și fabricarea produselor din metal, producția de textile, fabricarea de haine, blănuri și bunuri de blană și alte industrii.

În România, salariul mediu net la nivelul lunii iunie 2014 a fost de 1687 RON, față de 1606 RON în luna iunie 2013, creșterea fiind cu 105,04%. Prin comparație, în Județul Maramureș, salariul mediu net a fost de 1192 RON în iunie 2014, față de 1152 RON în iunie 2013, creșterea fiind cu 103,47%.

Salariul minim brut din România, a fost în iunie 2014 de 900 RON, ceea ce reprezintă în jur de 630 RON – salariu minim net.

Impozite pe salarii (iunie 2014):

- 27,768% din salariul brut – impozite pentru angajatori (Aceste sume se adaugă la salariul brut pentru a obține cheltuielile salariale totale pentru angajați)

- 32,5% din salariul brut (16% impozit pe salariu, restul fiind contribuții sociale, pentru șomaj și sănătate) – impozite pentru angajați.

În Județul Maramureș, muncitorii cei mai bine plătiți au fost implicați în producția și furnizarea de energie electrică; intermediari financiare și asigurări; administrație publică și apărare, asigurări sociale. Muncitorii cu salariu minim sunt angajați în hoteluri și restaurante, în zona de servicii administrative și de sprijin, precum și alte industrii.

6.4.2. Șomaj

Potrivit Departamentului principal de statistică al Regiunii Ivano-Frankivsk, numărul șomerilor la sfârșitul anului 2012 a fost 46.900 de oameni. Rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului 2012 a totalizat 1,9%. Cea mai mare rată a șomajului a fost observată în districtele Verkhovyna (3,2%), Horodenka (2,9%) și pe teritoriul Consiliul Local Yaremche (2,8%). În ceea ce privește numărul de cetățeni angajați, orașele Kolomyia, Ivano-Frankivsk și Kalush, districtele Nadvirna și Kosiv au arătat cele mai bune rezultate.

La sfârșitul lunii mai 2014, 7666 de șomeri au fost înscrși în evidențele Agenției Județene pentru Ocuparea Forței de Muncă Maramureș, din care 3306 sunt femei, rata șomajului fiind 3,64%. Comparativ cu luna aprilie 2014, numărul șomerilor înregistrați a crescut cu 210 de persoane, prin urmare rata șomajului a crescut cu 0,10 puncte procentuale.

La nivel teritorial, situația este următoarea: Baia Mare – 3994 șomeri, Sighetu Marmației – 1094 șomeri, Borșa – 762 șomeri, Vișeu de Sus – 1101 șomeri, Târgu Lăpuș – 715 șomeri. Din totalul șomerilor înregistrați, 2057 sunt beneficiari de ajutor de șomaj și 5609 sunt șomeri neplătiți.

7. PIAȚA: SEGMENTUL PRIVIND CONSUMATORII

7.1. NUMĂR DE CONSUMATORI

Numărul de consumatori este egal cu mărimea populației și ar trebui să fie luat în considerare atunci când se evaluează atractivitatea investițională, întrucât acesta influențează potențialul pe termen mediu și lung a pieței interne din regiune. Având în vedere populația din Ivano-Frankivsk Oblast, piața de consum cuprinde 1.381.800 de oameni.

La nivelul anului 2012, populația stabilă din Județul Maramureș număra 508 773 persoane, din care 249 801 - bărbați și 258 972 – femei.

7.2. VENITURILE ȘI CHELTUIELILE POPULAȚIEI

În cursul anului 2012, veniturile populației au crescut cu 10,1% față de 2011.

Venitul disponibil, care poate fi utilizat de către populație pentru a achiziționa bunuri și servicii a crescut cu 6,6%, iar venitul real disponibil a scăzut cu 3,8%. În 2012, venitul disponibil pe cap de locuitor s-a ridicat la 18895 UAH, fiind cu 6,6% mai mare decât în anul precedent. Ponderea salariilor în structura veniturilor populației a fost de 30,1%. Veniturile sub formă de profit și venit mixt au reprezentat 22,9%, veniturile din proprietate, primite - 3,2%, iar beneficiile sociale și alte transferuri curente - 43,8%. În structura costurilor și economiilor populației, achiziționarea de bunuri și servicii a reprezentat 85,9%. Veniturile din proprietate (plătite) au reprezentat 1,7%, impozitul pe profit curent, proprietate și alte transferuri curente plătite - 4,7%, acumularea de active nefinanciare - 2,9%, iar creșterea activelor financiare – 4.8 %.

Tabelul 7.1 – Veniturile totale ale principalelor categorii de gospodării, în profil teritorial, în anul 2011 (datele sunt pentru Regiunea de Nord-Vest, din care face parte și Județul Maramureș)

[Institutul Național de Statistică, Anuarul statistic 2012]

Regiunea de dezvoltare Nord-Vest	Total Gospodării	Gospodării de:			
		Salariați	Agricultori	Șomeri	Pensionari
		<i>lei</i>			
Venituri totale	861,74	1015,40	544,02	473,39	914,88
		<i>Procente</i>			
Venituri bănești	79,1	86,6	54,6	78,5	74,7
<i>din care:</i>					
Salarii brute și alte drepturi salariale	47,8	78,8	10,7	35,4	20,4
Venituri din agricultură	4,0	1,1	26,4	0,8	3,2
Venituri din activități neagricole independente	2,3	0,3	1,9	2,9	1,1
Venituri din prestații sociale	22,6	4,8	11,0	26,8	48,7
Venituri din proprietate	0,1	0,1	-	0,8	-

În scopul de a umple piața de consum cu produse alimentare la prețuri accesibile, au avut loc 1376 târguri în Ivano-Frankivsk pe parcursul anului trecut, produsele vândute populației s-au ridicat la 85,8 milioane UAH. După punerea în aplicare a principalelor dispoziții ale programului de dezvoltare a comerțului intern până în 2012, cifra de afaceri în anul precedent s-a ridicat la 20.217.700.000 UAH, care, în prețuri comparabile, este cu 13,0% mai mult decât volumul vânzărilor din 2011. Vânzarea medie lunară de bunuri pe persoană a crescut de la 1048,2 UAH în 2011 la 1220,8 UAH în 2012.

Tabelul 7.2 – Cheltuielile totale ale principalelor categorii de gospodării, în profil teritorial, în anul 2011 (datele sunt pentru Regiunea de Nord-Vest, din care face parte și Județul Maramureș)

[Institutul Național de Statistică, Anuarul statistic 2012]

Regiunea de dezvoltare Nord-Vest	Total Gospodării	Gospodării de:			
		Salariați	Agricultori	Șomeri	Pensionari
		<i>lei</i>			
Cheltuieli totale	786,7	922,14	513,28	509,91	824,57
		<i>Procente</i>			
Cheltuieli bănești	79,3	87,7	52,9	82,3	74,2
<i>Din care:</i>					
Cumpărarea de alimente și băuturi	20,4	20,0	19,0	26,1	20,1
Cumpărarea de mărfuri nealimentare	21,2	21,4	15,2	20,7	22,1
Plata serviciilor	16,4	18,0	9,2	21,1	15,4
Cheltuieli pentru investiții	0,8	0,4	-	0,1	1,6
Cheltuieli de producție	1,2	0,3	3,2	0,3	2,0
Impozite, contribuții, cotizații, taxe	15,7	24,4	3,5	9,1	8,7

7.3. PROTECȚIA CONSUMATORILOR

În conformitate cu ordinul Administrației de Stat din 01.02.2013 Nr.1 „Cu privire la aprobarea comerțului intern al regiunii pentru 2013”, inspecția pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor în Regiunea Ivano-Frankivsk, în conformitate cu paragraful 4, informează următoarele:

4.1. Pentru punerea în aplicare a programului de protecție a consumatorilor, Inspecția de Stat pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor din Regiunea Ivano-Frankivsk efectuează un număr de măsuri de prevenire a traficului de produse cu defecte, falsificate, produse care prezintă risc pentru viață, sănătate, proprietatea consumatorilor și a mediului, inclusiv cele care nu sunt însoțite de informații necesare, disponibile, corecte și la timp și de documente relevante. Astfel, pe parcursul anului 2013, angajații inspecțiilor au verificat 662 de entități de afaceri, din care 465 sunt inspecții planificate, 197 - neplanificate.

Ca urmare, au fost detectate următoarele încălcări: 7 fapte de fraudă de consum, 79 de cazuri de încălcare cu privire la vânzările de produse care nu îndeplinesc cerințele de reglementare, 1485 încălcări privind vânzările de produse fără documente justificative adecvate privind calitatea și siguranța, 1080 fapte de oferire de informații întârziate și incomplete despre produs.

4.2. Una dintre principalele sarcini în activitatea Inspecției pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor în Regiunea Ivano-Frankivsk este punerea în aplicare a dreptului constituțional al cetățenilor de a face apel și punerea în aplicare necondiționată a legilor din Ucraina, a decretelor Președintelui Ucrainei, decretelor Cabinetului de Miniștri al Ucrainei și a ordinelor Inspecției de Stat a Ucrainei pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor cu privire la aceste aspecte. În anul 2013, Inspecția a primit 412 de declarații scrise de la clienți, ceea ce reprezintă 111% față de aceeași perioadă a anului trecut.

4.3. Periodic, articole explicative privind drepturile consumatorilor se desfășoară în mass-media, în conformitate cu planul de lucru al Inspecției în ceea ce privește mass-media. În consecință, în 2013, 78 de publicații, emisiuni de radio și televiziune au fost efectuate cu participarea angajaților Inspecției.

4.4. În Inspecția de Stat pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor în Ivano-Frankivsk Oblast funcționează o linie hotline continuă (24 866), situată într-un birou public de recepție pentru a primi plângeri orale ale consumatorilor, inclusiv în timpul sărbătorilor. În anul 2013, 48 de consumatori au sunat la linia Inspectoratului pentru protecția drepturilor consumatorilor.

4.5. Inspecția de Stat pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor din Regiunea Ivano-Frankivsk efectuează recepția la sosirea cetățenilor privind protecția consumatorilor. În 2013, astfel de recepții au fost efectuate în districtele Kolomyia, Dolyna, Bohorodchany și Bolekhiv.

4.6. Inspecția monitorizează sistematic respectarea legislației privind protecția consumatorilor în vânzările de produse de panificație. O atenție specială este acordată calității produselor importate din alte zone. Calitatea a 2,2 tone de produse de patiserie a fost verificată în 2013. 0,6 tone au fost respinse și eliminate din vânzare.

4.7. În cursul anului 2013, profesioniștii din Inspecția pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor au efectuat verificarea calității și siguranței pentru grupuri de produse alimentare de bază. Numărul total de agenți economici verificați s-a ridicat la 387. Încălcarea normelor a fost detectată în 377 de cazuri.

În România, instituția care se ocupă de protecția consumatorilor este Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor: <http://www.anpc.gov.ro>. La nivelul fiecărui județ, ANPC are în subordine un Comisariat Județean pentru Protecția Consumatorilor.

Actul normativ care sta la baza organizării și funcționării ANPC este HG 700/2012. Conform dispozițiilor acestui act normativ, Autoritatea coordonează și realizează strategia și politica Guvernului în domeniul protecției consumatorilor, acționează pentru prevenirea și combaterea practicilor care dăunează vieții, sănătății, securității și intereselor economice ale consumatorilor.

Autoritatea are ca principale obiective:

1. crearea unui cadru legislativ național în domeniul protecției consumatorilor compatibil cu cel din Uniunea Europeană;
2. desfășurarea activității de informare și educare a cetățenilor privind drepturile pe care le au în calitate de consumatori;

3. desfășurarea activităților de supraveghere a pieței produselor și serviciilor destinate consumatorilor;
4. protejarea consumatorilor împotriva practicilor comerciale incorecte;
5. efectuarea activității de analiză și marcarea a metalelor prețioase și de expertizare a acestora și a pietrelor prețioase;
6. autorizarea persoanelor fizice și juridice, în condițiile legii, să efectueze operațiuni cu metale prețioase, aliaje ale acestora și pietre prețioase.

În România, problemele legate de protecția consumatorilor pot fi semnalate la numărul de telefon cu tarif normal: TELEFONUL CONSUMATORULUI (INFOCONS) – 0219551.

În perioada ianuarie – decembrie 2013, Comisariatul Județean pentru Protecția Consumatorilor Maramureș a efectuat 2437 acțiuni de control derulate la producători, distribuitori și prestatori de servicii desfășurate în cadrul tematicilor de control, controalelor operative și cercetarea reclamațiilor. Au fost efectuate 687 de acțiuni de control în cadrul a 39 de tematici de control stabilite la nivel național de către A.N.P.C. Valoarea produselor și serviciilor neconforme controlate - 1848540 RON, valoarea produselor neconforme extracomunitare - 1530259 RON, valoarea totală a amenzilor aplicate - 873450 RON.

8. PIAȚA: SEGMENTUL DE AFACERI

8.1. PRODUSUL INTERN BRUT

Produsul Regional Brut (PRB) este un indice general de dezvoltare economică și socială a regiunii.

Produsul regional brut în 2011 s-a ridicat la 26,752 miliarde UAH. În 2011, valoarea adăugată brută (VAB), care este principala componentă a PRB, a fost 23.303. Următoarele tipuri de activități economice sunt cele mai importante în structura valorii adăugate brute: comerț și reparații (14,3%), agricultură, vânătoare și silvicultură (12,7%), industria extractivă (11,4%), industria prelucrătoare (10,0%), transport și comunicații (9,4%), producția și distribuția de energie electrică, gaze și apă (8,6%), educație (7,5%) și altele. În 2011, valoarea adăugată brută pe cap de locuitor a crescut cu 4,7% comparativ cu 2010 și s-a ridicat la 16.886 UAH, care este de 1,5 ori mai puțin decât media pentru Ucraina (25.499 UAH).

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 12,92 % din populația totală, Regiunea Nord-Vest (din care face parte și Județul Maramureș) a contribuit cu 11,32 % la formarea PIB-ului național, ocupând pe toată perioada analizată poziția a III-a la nivel național, cu o valoare de 61060,3 milioane lei în anul 2011, în creștere cu 3% față de nivelul anului 2010. Contribuția Județului Maramureș la PIB-ul Regiunii Nord-Vest a fost în medie de 14,15% (perioada 2005-2011). PIB/locuitor în anul 2010, în Județul Maramureș a fost de 7800 EUR. Următoarele tipuri de activități economice sunt cele mai importante în structura valorii adăugate brute: agricultură și pescuit (7,74%), industrie (33,21%), construcții (7,46%), servicii (51,57%).

8.2. ECONOMIE ȘI ANTREPRENORIAL

Industria

Prin rezultatele din 2012, indicele producției industriale în regiune a fost de

101,2 la sută. Creșterea producției industriale este prevăzută în ingineria mecanică, producția de produse fabricate din metal, industria celulozei și a hârtiei, producție și distribuție de energie electrică, gaze și apă, producția de alimente și alte produse din minerale nemetalice. Volumul vânzărilor de produse industriale a crescut cu 2,5%, la 22,8 miliarde UAH.

Salariile medii din industrie în ianuarie-decembrie 2012 au crescut cu 12,7% și au constituit 2985 UAH.

Proiecte privind reabilitarea termică au fost puse în aplicare pentru 33 facilități din sectorul public prin proiecte de medii specifice. 25 de proiecte de eficiență energetică cu valoarea de 51.300.000 UAH au fost elaborate în conformitate cu Programul de Stat orientat către Eficiență Energetică Economică pentru 2010-2015.

Sectorul industrial constituie primul pilon de susținere al economiei maramureșene. Acesta deține 26,28% din pierderile totale din județ. Prin rezultatele deosebite obținute în 2012, industria a reușit să ajute economia județului, să depășească rezultatele anului 2011, prin creșterea cifrei de afaceri, a profitului și numărului de salariați și diminuarea pierderilor.

În anul 2012, 1800 firme au fost active în Județul Maramureș, iar rezultatele acestora au fost: 4108695 mii lei – cifra de afaceri, 214617 mii lei – profit brut și 31266 angajați.

La nivelul României, salariul mediu net în sectorul industrial a fost de 1623 lei (iunie 2013) și 1723 (iunie 2014), creșterea fiind de 6,28%. În Maramureș, salariul mediu net în sectorul industrial a fost de 1033 lei (iunie 2013) și a crescut cu 8,23% în iunie 2014 la 1118 lei.

Firmele reprezentative din industrie sunt: ARAMIS INVEST SRL, PLIMOB SA, ITALSOFA ROMANIA SRL – întreprinderi foarte mari, iar dintre cele mijlocii amintim: TAPARO SA, SALAMANDRA PLUS SRL, FERMA ZOOTEHNICA SRL, GRUP CERNESTEAN SRL, UNIVERSAL ALLOY CORPORATION EUROPE SRL.

Complexul agro-industrial

În Regiunea Ivano-Frankivsk, producția agricolă brută a crescut cu 5,6%, inclusiv întreprinderile agricole - cu 14,9%, gospodăriile casnice - 1,9%. Producția de produse vegetale a crescut cu 8,8%, iar efectivele de animale - cu 3,0%.

În 2012, toate suprafața însămânțată cu culturi s-a ridicat la 359 mii ha, cu aproape 24 mii ha (7,1%) mai mult decât în anul precedent. Un randament ridicat de cereale a fost primit în 2012 - 615.500 tone, ceea ce este cu 78.900 tone sau 14,7% mai mult decât în anul precedent. În general, există o creștere semnificativă a randamentului brut de culturi majore, și anume: rapiță (de 1,5 ori), cartofi (4,6%), sfeclă de zahăr (32,4%), legume (2,2%), floarea soarelui (24,8%) și soia (de 1,9 ori).

Există o îmbunătățire a situației în industria creșterii animalelor. În comparație cu anul 2011, numărul de bovine a crescut cu 9.700 de unități (5,3%), porci - 11.200 unități (4,3%), ovine și caprine - 1.900 unități (7,2%).

Domeniul agricol este nereprezentativ în Județul Maramureș, deoarece cuprinde numai societățile comerciale care înregistrează și raportează bilanțuri contabile. În afară de AVIMAR SA – firmă mijlocie, celelalte societăți sunt micro sau mici.

Analizând rezultatele din anul 2012, în Județul Maramureș au activat 185 firme în sectorul agricol și pescuit, fiind 517 angajați. Rezultatele economice ale acestora au fost: 148140 mii lei – cifra de afaceri, 4300 mii lei – profitul brut și 7616 mii lei –

pierderi brute.

În Județul Maramureș, salariul mediu net în sectorul agricol a fost de 1032 lei (iunie 2013) și 1120 (iunie 2014), creșterea fiind de 8,53%.

Transport

În 2012, 150.200.000 UAH au fost orientate de la bugetul de stat pentru finanțarea facilităților rutiere, din care 400.000 UAH - pentru construcția și reconstrucția drumurilor de stat și de importanță locală, 16.200.000 UAH - pentru revizie, 133.600.000 UAH - pentru întreținere.

În 2012, întreprinderile de transport feroviar și rutier au transportat 8,1 milioane de tone de marfă, adică cu 5,4% mai mult decât în anul precedent. 105.800.000 de pasageri au utilizat serviciile rutiere, feroviare și troleibuze, cu 7,1% mai mult decât în 2011. Cea mai mare parte a traficului de pasageri este realizată de către cel rutier - 79,5% sau 84.100.000 pasageri.

Sectorul transporturilor a fost totdeauna destul de dezvoltat în Județul Maramureș, mai ales în transportul de mărfuri, ca urmare a creșterii cerințelor de transport mărfuri de către exportatorii și importatorii maramureșeni și în transportul de persoane datorită cererilor din partea emigranților din această zonă.

1146 firme au activat în sectorul Transporturi în anul 2012, rezultatele fiind: 785282 mii lei – cifra de afaceri, 31059 mii lei – profit brut, 20302 mii lei – pierderi și 4352 angajați.

Dezvoltarea a fost facilitată de poziția geografică a județului în harta economică a Europei, care a permis scurtarea parcursului în zona centrală și vestică a continentului cu 500 - 1.000 de km/parcurs. În 2012, la rezultatele obținute de acest sector se remarcă firmele de top URBIS SA și AEROPORTUL INTERNAȚIONAL BAI A MARE RA, HAGERO SRL.

Construcții

Întreprinderile de construcții din regiune au efectuat lucrări de construcții în valoare de 1009,4 milioane UAH, adică 92,3% față de 2011.

În 2012, dezvoltatorii din regiune au finalizat și pus în funcțiune 532.600 m2 de suprafață totală de locuit, care este 91,8% față de 2011. În 2012, au fost făcute investiții în construcția de 22 de apartamente cu o suprafață totală de 1261,12 m2 ca parte a construcției (cumpărare) de locuințe la prețuri accesibile pentru 2010-2017. În cursul anului 2012, 1.520.200 UAH au fost alocați pentru punerea în aplicare a programului de locuințe pentru tineri; 6 acorduri de împrumut au fost semnate pentru construcția (reconstrucția) și achiziționarea de locuințe cu o suprafață totală de 410,04m2.

În Județul Maramureș, sectorul construcțiilor este reprezentat de următoarele întreprinderi: ÎNTREPRINDERE MONTAJ-INSTALAȚII SA, ANTREPRIZA MONTAJ INSTALAȚII SA, DRUMURI-PODURI MARAMUREȘ SA.

Acest sector a fost cel mai afectat de criza economică și financiară din lipsă de comenzi naționale, regionale sau locale, a fondurilor de investiții UE și credite bancare necesare dezvoltării economiei din România inclusiv din județul nostru.

În Maramureș, 1795 firme au activat în sectorul Construcții în anul 2012, rezultatele fiind: 1009317 mii lei – cifra de afaceri, 53046 mii lei – profit brut, 82063 mii lei – pierderi și 8801 angajați.

Turism

Sectorul turism și agrement este declarat ca fiind o direcție strategică de dezvoltare economică a regiunii carpatice (Regiunea Ivano-Frankivsk și Județul Maramureș) și este un factor important pentru creșterea durabilă și dinamică a veniturilor, un impact pozitiv semnificativ asupra situației în multe industrii.

Regiunea are zece zone de schi. Printre ele - la câmpie Tatariv, Yaremche și Mykulychyn, Myslivka și Novyi Mizun, Sheshory și Kosiv, alpine Vorokhta și Yabluchnytsya și stațiunea cu băi de noroi Cherche.

Regiunea a elaborat o serie de proiecte de investiții în domeniul turismului, inclusiv:

- construcția complexului turistic „Dovbush Rocks”, în satul Bubnysche, districtul Dolyna;
- reconstrucția observatorului pe vârful Pip Ivan;
- construcția drumului Verkhovyna - Shybene și un punct de trecere la frontiera română;
- proiectul „Tramvai Carpatic” (utilizarea unei căi ferate înguste în scopuri turistice).

În cursul anului 2012, mai multe măsuri au fost luate pentru dezvoltarea infrastructurii turistice din regiune, inclusiv: marcarea a 100 km de trasee turistice; producere de publicitate și bannere informaționale „Muzeul de etnografie și stilul de viață în satul Sadzhava” și „Monumentul geologic al naturii „Starunia” (districtul Bohorodchany), precum și panouri de informare și semne turistice pentru complexul „Conacul Sf. Nicolae” (sat Pistyn, districtul Kosiv) și altele.

În fiecare an are loc în regiune un concurs regional pentru promovarea proiectelor de turism. Câștigătorii concursului din 2012 au fost următoarele proiecte: „Turnul panoramic din Painted Mountain” (Nadvirna); „Conservarea și îmbunătățirea sanctuarului calendarului astronomic cu centrul în vârful Lysyna Kosmatska” (Kosiv); „Potențialul turistic al Canionului Nistrului - viitorul satului nostru!” (Satul Petriv, districtul Tlumach) și „Confort pentru turiști - dezvoltare pentru satul nostru” (Kutysche, district Tlumach.). 90 de mii UAH au fost alocați de la bugetul regional pentru realizarea proiectelor.

„Maramureș” este un brand de turism recunoscut în țară și străinătate și prezintă un potențial de recreere ridicat, având un relief deosebit de atractiv, resurse hidrominerale, precum și o varietate largă de vestigii și monumente istorice, obiective religioase și culturale, obiective și manifestări etnografice.

Datorită acestui potențial natural și antropoc valoros și a bazei materiale existente diversificate se pot dezvolta multe tipuri și forme de turism în Județul Maramureș: turism balneo-climateric (ape minerale în Depresiunea Maramureșului), turism montan (drumeții, cinegetic, fotosafari), turism cultural și turism rural-etnofolcloric (obiceiuri și tradiții specifice, de ex. în Țara Maramureșului, Țara Lăpușului, Țara Chioarului, Țara Codrului), turism de evenimente și afaceri, turism științific etc.

Practicarea sporturilor de iarnă, mai ales a schiului, se poate face în stațiunile montane Borșa, Izvoarele, Mogoșa, Șuitor sau Cavnice. În munții Maramureșului, Rodnei și Țibleșului se pot practica drumețiile montane, alpinismul, escalada, etc. prezentând oportunități excelente pentru dezvoltarea acestui tip de turism. În profil teritorial se remarcă și stațiunile balneo-turistice din Depresiunea Maramureș, una binecunoscută, cu potențial de dezvoltare fiind Ocna Șugatag. La fel de importantă este stațiunea de iarnă: Borșa.

În Județul Maramureș mai există o serie de zone turistice balneare cu potențial de dezvoltare: Coștuiu - ape sărate, Stoiceni - ape minerale, Dănești - ape sulfuroase. Moștenirea culturală și istorică a Județului Maramureș este variată: de la vestigii istorice, la cetăți din Evul Mediu și la obiective religioase (Cimitirul vesel din Săpânța). Zone în care se păstrează o civilizație rurală cu accente arhaice, așa numitele țări sau ținuturi, veritabile insule turistice încă neexploatate: Țara Maramureșului, Lăpușului, Chioarului și Codrului sunt areale distincte, individualizate în context european.

La nivelul Județului Maramureș, 743 firme au activat în sectorul Turism în anul 2012, rezultatele fiind: 150589 mii lei – cifra de afaceri, 5006 mii lei – profit brut, 14687 mii lei – pierderi și 2812 angajați.

Din acest sector, firme reprezentative sunt: TURIST ȘUIOR SRL – firmă de top, GMG CARPAȚI SRL, COMPLEX MARA SA.

8.3. ACTIVITATEA ECONOMICĂ EXTERNĂ (EXPORTURI/ IMPORTURI ALE ÎNTEPRINDERILOR)

În 2012, tendința de dezvoltare pozitivă a comerțului exterior în regiune nu a fost păstrată. Din octombrie 2012, exporturile și importurile de produse din regiune au început să scadă față de aceeași perioadă a anului trecut, în principal datorită suspendării producției „Karpnatokhim”, un exportator lider în regiune. În perioada ianuarie-decembrie 2012, exporturile și importurile de bunuri din regiune s-au redus în comparație cu anul 2011, cu 12,8 și respectiv 7,9% și au constituit 821,5 și 983,7 milioane de dolari. Excedentul în balanța comerțului exterior al regiunii este negativ și se ridică la 162,2 milioane de dolari.

Întreprinderile din regiune au efectuat comerț exterior de bunuri cu parteneri din 85 de țări. Cele mai mari exporturi au fost făcute în Federația Rusă (46,7% din exporturi), România (7,0%), Polonia (6,6%), Belarus (4,0%), Italia (3,7%) și Ungaria (3,2%). În cantitățile de import, cele mai importante venituri au venit din Federația Rusă (38,9%), Germania (23,9%), Polonia (5,5%) și Italia (3,1%).

Baza exporturilor orașului este formată din polimeri, materiale plastice și articole din acestea (27,8%), produse ale industriei chimice sau ale industriilor conexe (16,6%), mașini, echipamente și instrumente; echipamente electrice (12,6%). Poziții importante în structura importurilor au fost ocupate de produse ale industriei chimice sau ale industriilor conexe (29,3%), mașini, echipamente și instrumente; echipamente electrice (25,2%) și produse minerale (14,3%).

Liderii în ceea ce privește comerțul exterior sunt orașele Kalush și Ivano-Frankivsk, districtele Tysmenytsya și Dolyna. Cea mai mare cantitate de importuri aparține, de asemenea, Kalush (584.645,7 mii USD) și Ivano-Frankivsk (227.166,2 mii USD), districtele Tysmenytsya (54942,1 mii USD) și Nadvirna (36891,9 mii USD). Districtele Verkhovyna (144,4 mii USD) și Tlumach (528,5 mii USD) au avut cea mai mică cantitate de importuri.

În România, în perioada 2007-2011, se remarcă o evidentă tendință de creștere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național, cu identificarea unei contracții a activității de export în perioada crizei economice. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost de aproximativ 80%.

În această perioadă, cele mai mari exporturi sunt înregistrate din județul Cluj,

care a devansat județul Bihor cu cca 20% în ultimii ani, iar județul cu cea mai slabă activitate comercială este Sălajul, care contribuie cu doar 6% la exporturile totale ale regiunii. Județele care contribuie în proporția cea mai mare la exporturile regiunii (Cluj cu 32%, Bihor cu 26,5%) au o balanță externă deficitară, importurile aferente acestor județe depășind exporturile cu 44,7% în cazul județului Cluj și cu 20,7% în cazul județului Bihor, în timp ce județele Bistrița-Năsăud, Maramureș și Sălaj au o balanță comercială pozitivă pe perioada 2007-2011.

Din clasamentul principalilor exportatori din regiune în comerțul extra UE și intra UE au putut fi observate câteva domenii de activitate recurente, precum: industria mobilei, industria echipamentelor electrice, industria metalurgică, industria de pielărie și încălțăminte.

8.4. ACTIVITATEA DE INVESTIȚII

8.4.1. Volumul capitalului investit

Investițiile de capital au un impact asupra activității întreprinderilor pe termen lung. Ele sunt, de asemenea, baza pentru extinderea activității de producție a întreprinderilor. Cu cât nivelul de investiții de capital este mai ridicat cu atât regiunea este mai atractivă investitorilor.

În general, în 2012, investițiile în active imobilizate în Ivano-Frankivsk Oblast s-au ridicat la 5164 miliarde UAH. Investițiile de capital care au fost făcute în regiune pentru o anumită perioadă, demonstrează, printre altele, situația economică a întreprinderilor din regiune. Cea mai mică cantitate de investiții de capital a fost făcută în Bolekhiv (25 milioane UAH), Verkhovyna (26 de milioane UAH) și Tlumach (29 de milioane de UAH). Cea mai mare sumă - în Ivano-Frankivsk (2392 milioane UAH), Yaremche (443 milioane UAH) și districtul Tysmenytsya (416 milioane UAH).

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investițiilor în cei 4 ani analizați) din care cca 2/3 în industria prelucrătoare și 1/3 în sectorul producției și furnizării de energie. Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în Județul Cluj sunt aproape 44% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de Județul Bihor cu 23% și Maramureș cu cca 10%, Județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 6,2% din investițiile regiunii. Analiza pe clase de mărime a întreprinderilor indică faptul că IMM-urile, care reprezintă 99,69% dintre firmele regiunii, reușesc să efectueze doar 66% din totalul investițiilor brute în regiune, accesul la programe suport și de finanțare fiind încă insuficient.

Tabelul 8.1 – Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2011, sold existent la 31 decembrie 2011 (România)

[Institutul Național de Statistică, Anuarul statistic 2012]

Regiune / Județ	Număr de firme	Capital social (Mii de Euro)
Regiunea Nord-Vest	20095	1905162,3
Bihor	6445	953599,3

Bistrița-Năsăud	1125	104158,8
Cluj	7147	573213,3
Maramureș	2296	66969,0
Satu Mare	2293	95634,8
Sălaj	789	111587,1

În ceea ce privește colaborarea export/import dintre Județul Maramureș (România) și Ucraina, 31 de societăți comerciale cu participare ucraineană sunt înmatriculate în Maramureș. Colaborarea cu Ucraina se situează pe locul 12 după numărul de societăți cu participare străină la capital înmatriculate în Județul Maramureș, și pe locul 15, cu 12.766 USD, după suma investită în dolari.

Conform Biroului Vamal de Frontieră Sighetu Marmăției, Ucraina se situează pe primul loc în ceea ce privește volumul operațiunilor vamale de import (în principal semifabricate din lemn, părți de scaune) și pe locul al doilea în cazul exporturilor de mărfuri (în principal diverse tipuri de mobilier din lemn). Pe primul trimestru al anului 2014, au fost derulate importuri de 3.612.056 lei și exporturi de 735.260 lei, totalul schimburilor comerciale fiind de 4.347.316 lei.

Pe primele nouă luni ale anului 2014, au fost derulate 235 importuri din Ucraina, din care 207 au avut ca beneficiar SC Plimob SA Sighetu Marmăției. Valoarea totală a importurilor derulate prin acest punct de frontieră între 01.01.-30.09.2014 a însumat 9.824.411 lei iar valoarea taxelor vamale asociate acestor importuri a fost de 2.402.639 lei. Exporturile derulate prin Biroul Vamal de Export Sighetu Marmăției în aceeași perioadă către Ucraina au fost în număr de 82, respectiv de 2.019.724 lei. Societățile comerciale Aramis Baia Mare și Taparo Târgu Lăpuș importă placaj din Ucraina. Acest stat furnizează circa 80% din placajul necesar industriei mobilei existente în Județul Maramureș. Un produs important la import îl reprezintă membranele bituminoase necesare construcției de șosele.

Cea mai reprezentativă unitate economică din municipiul Sighetu Marmăției, SC PLIMOB SA, cu un efectiv de 510 salariați, importă semifabricate și prefabricate din fag, mesteacăn și stejar din Ucraina în valoare de 2 milioane de Euro anual. Exporturile către această țară sunt de 500 mii Euro și constau în componente pentru scaune.

8.4.2. Ajutorul de stat

Din octombrie 2010, există un acord cu privire la dezvoltarea regională a Regiunii Ivano-Frankivsk între Cabinetul de Miniștri al Ucrainei și Consiliul regional Ivano -Frankivsk (denumit în continuare - Acordul), care vizează activități coordonate ale părților în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor comune ale organelor centrale și locale executive pentru a aborda o serie de probleme de dezvoltare socio-economică a regiunii în perioada 2011-2015.

În 2013, 4940 milioane UAH au transferuri au fost alocați de la bugetul de stat, ceea ce reprezintă 112,8 la sută mai mult față de 2012. În perioada de raportare, finanțarea de echilibrare în sumă de 2.676.500 UAH a fost alocată de la bugetul de stat și 260,9 milioane UAH au fost primite ca subvenții suplimentare. Valoarea subvențiilor de la bugetul de stat către bugetele locale s-a ridicat la 2.002.600 UAH sau 97,4% din plan.

Ministerul Finanțelor Publice (MFP) din România a derulat până în prezent, mai multe scheme de ajutor de stat având ca obiectiv dezvoltarea regională prin sprijinirea investițiilor cu impact în economie.

1. Schema de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile - H.G. nr.1680/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind asigurarea dezvoltării economice durabile, cu modificările și completările ulterioare.

Cu un buget de 1 miliard de euro pentru o perioadă de 5 ani (2009 – 2013), schema și-a propus să contribuie la dezvoltarea economică regională prin stimularea realizării de investiții și a creării de noi locuri de muncă. Patru categorii de investiții au putut beneficia de fondurile acestui program:

- investiție de 5 - 10 milioane euro ce creează minimum 50 noi locuri de muncă;
- investiție de 10 - 20 milioane euro ce creează minimum 100 noi locuri de muncă;
- investiție de 20 - 30 milioane euro ce creează minimum 200 noi locuri de muncă;
- investiție mai mare de 30 milioane euro ce creează minimum 300 noi locuri de muncă.

În funcție de locația investiției, valoarea ajutorului de la stat a fost de cel mult 40% din valoarea costurilor eligibile (max. 22,5 mil. EUR) pentru investiții în regiunea de dezvoltare București-Ilfov, respectiv 50% (max. 28,125 mil. EUR) în cazul celorlalte regiuni, inclusiv Regiunea de Nord-Vest de care aparține și Județul Maramureș.

2. Schema de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor - H.G. nr.753/2008 pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind dezvoltarea regională prin stimularea investițiilor, cu modificările ulterioare.

Aceasta s-a adresat întreprinderilor mari care realizează o investiție inițială care depășește 100 de milioane EUR, iar valoarea costurilor eligibile depășește 50 de milioane EUR, cu rezultate concrete crearea a cel puțin 500 de noi locuri de muncă. 575 milioane EUR au fost alocate acestei scheme, pentru perioada 2008-2012 (cu prelungire în 2013 și 2014).

3. Schema de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă - H.G. nr.797/2012 privind instituirea unei scheme de ajutor pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională prin utilizarea tehnologiilor noi și crearea de locuri de muncă, cu modificările ulterioare.

8.4.3. Investiții străine directe

În 2012, investitorii străini au alocat 50,600.000 USD în investiții străine directe (capital social) în economia regiunii. Valoarea lor totală, la sfârșitul anului 2012, a totalizat 642,5 milioane USD sau 466,5 USD pe cap de locuitor. Comparativ cu volumul de la sfârșitul anului 2011, a crescut cu 3,8%. Volumul principal al investițiilor realizate de nerezidenți în întreprinderile industriale a fost de 485.933,8 USD (75,6%

din valoarea totală a investițiilor). Chimie și petrochimie - 225.336,6 USD (35,1%) și producția de produse alimentare, băuturi și produse din tutun - 133.685,3 USD (20,8%) sunt cele mai atractive pentru investitori. 95.988,8 USD au fost investiții în agricultură, vânătoare și silvicultură, reprezentând 14,9% din suma totală a investițiilor străine directe.

Dintre țări, cei mai mari investitori în 2012 sunt Olanda și Cipru, ai căror nerezidenți au investit în regiune 172.601 și respectiv 221.703 USD, precum și Danemarca (39.622,8 USD) și Serbia (39398,8 USD). Sume semnificative de capital au fost, de asemenea, atrase din Polonia (37207,1 mii USD), Germania (32179,8 mii USD), Regatul Unit (17207,8 mii USD), Suedia (13396,5 mii USD), Federația Rusă (13347,5 mii USD), Insulele Virgine (13196,1 mii USD), Italia (9978,1 USD). Printre orașele și districtele regiunii, sumele principale au fost atrase în Kalush (278.650,2 mii USD) și Ivano-Frankivsk (188.636 mii USD), Tysmenytsya (41.572,5 mii USD), Kalush (35.977,4 mii USD), și Rohatyn (26.931,2 mii USD).

Din prisma investițiilor străine directe (ISD), conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2011 la 2.454 milioane euro, cea ce reprezenta doar 4,5% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea București-Ilfov a atras 61,7% din totalul ISD), respectiv 5,4% din totalul investițiilor străine directe de tip Greenfield în România, poziția regiunii fiind la coada clasamentului național (locul VI per total investiții străine, locul V pentru investițiile Greenfield).

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2011, pe locul III la nivelul României după numărul de firme cu capital străin înregistrate (867 de firme, 13,59% din total) și pe locul V ca valoare a capitalului social subscris. În perioada 2005-2011, în Regiunea Nord-Vest numărul înmatriculărilor societăților comerciale cu participare străină la capitalul social a scăzut cu 57%, tendința fiind mai pronunțată în anii de criza economică.

Din analiză a rezultat că țările din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, UK, Spania, Ungaria, iar domeniile de activitate ale celor mai multe firme străine sunt atât cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (mai puține) - industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, industria echipamentelor de comunicații - precum și industriile tradiționale din regiune (în care se regăsesc cei mai mulți investitori străini) - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte.

8.5. DEZVOLTAREA SECTORULUI FINANCIAR ȘI OPORTUNITĂȚI FINANCIARE

Resursele financiare ale bugetelor locale din Regiunea Ivano-Frankivsk au fost formate în temeiul legislației fiscale și bugetare actuale.

Ponderele veniturilor bugetului consolidat al regiunii în veniturile bugetului de stat a Ucrainei au fost în medie de 2% în 2013, 1,9% - în 2012, 1,7% - în 2011, 2,0% - în 2010, 1,9% - în 2009. Cu toate acestea, veniturile bugetului consolidat din regiune în 2013 au fost generate de impozite și taxe doar cu 27,5%, iar restul (72,5%) - transferuri de la bugetul de stat. În plus, dinamica acestui raport în ultimii cinci ani

arată că ponderea veniturilor care sunt derivate din taxe și impozite a scăzut cu 5,8 puncte procentuale, de la 33,3% în 2009 la 27,5% în 2013.

Veniturile proprii ale bugetelor locale din regiune sunt derivate din taxe și impozite prevăzute la articolele 64-69 din Codul de Buget al Ucrainei. Principalele plăți către buget ale bugetelor locale sunt impozitul pe venitul personal, impozitul pe teren, impozitul unic, câștigurile din înstrăinarea proprietății și vânzarea de terenuri.

Cheltuielile bugetului consolidat regional pentru 2013 s-au ridicat la 6845,3 milioane UAH, inclusiv cheltuielile fondului general - 6317,3 UAH, și au crescut cu 203,6 milioane UAH, (3,1%) și 415,6 milioane UAH (7,0%) respectiv, comparativ cu anul 2012. Volumul transferurilor primite de la bugetul de stat s-a ridicat la 4939,9 milioane UAH, incluzând egalizarea și subvențiile suplimentare - 2937,4 milioane UAH și subvenții - 2002,5 milioane UAH.

La nivelul Județului Maramureș, pe anul 2014 se estimează venituri de 296 milioane lei și cheltuieli de 337 milioane lei, ceea ce înseamnă un deficit de 40 milioane lei, care se va acoperi din excedentul anilor anteriori.

Aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare, informații și comunicații), cu 35,37% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (32,7%) și de cele financiare și imobiliare, care au avut o contribuție de 31,88%.

Firme active la nivel regional cu activitate de intermediari financiare au fost în număr de 772 la nivelul anului 2011, conform Institutului Național de Statistică.

8.6. MEDIUL DE AFACERI (TAXE, TVA)

Pe baza rezultatelor din 2012, companiile din regiune au permis existența unui rezultat financiar negativ înainte de impozitare, care s-a ridicat la 1544 milioane UAH pierderi (în 2011 - 1341,9 milioane UAH pierderi), din care 801,3 milioane UAH pentru întreprinderile mari, 397,9 milioane UAH - pentru cele mici, 344,7 milioane UAH - pentru întreprinderile mijlocii.

Excedentul negativ al rezultatului financiar înainte de impozitare pe tipuri de activități economice este generat în principal de activitățile neprofitabile ale întreprinderilor industriale - 1575,3 milioane USD pierderi (în 2011 - 1312,8 milioane UAH pierderi). La nivel regional, activitatea întreprinderilor a fost neprofitabilă în orașele Ivano-Frankivsk, Kalush, Yaremche, și în districtele Nadvirna și Snyatyn.

În anul 2011, în Regiunea Nord-Vest erau 64185 unități locale active în mediul de afaceri (locul II la nivel național, după București-Ilfov) reprezentând 13,8% din numărul unităților locale înregistrate în România. Județul Cluj se află pe podium în clasamentul național, pe locul II după București, totalizând 36% unitățile locale active din regiunea Nord-Vest.

Numărul de unități locale active în Județul Maramureș a fost de 8991 în 2011, și 12935, în 2012. Cifra de afaceri: micro și IMM-urile au realizat 70,90% din cifra județului; întreprinderile mari 13,21% și întreprinderile foarte mari 15,89%. Profitul brut, realizat și raportat de micro și IMM, a fost 72,43%, întreprinderile mari 14,23% și întreprinderile foarte mari 13,34%. Pierderile brute raportate au fost de 99,66% la micro și IMM, la întreprinderile foarte mari 0,34%.

Impozitele din România sunt reglementate prin Codul fiscal. Principalul impozit pe care firmele trebuie să îl achite față de stat este impozitul pe profit (diferența între veniturile impozabile și cheltuielile deductibile). Cota de impozitare care se aplică asupra profitului impozabil este de 16%, cu câteva excepții: unele întreprinderi de stat sunt scutite de impozit, iar cota de impozit pe veniturile microîntreprinderilor este de 2-3%.

Impozite indirecte

Accizele sunt taxe speciale de consum pentru următoarele produse provenite din producția internă sau din import:

- bere, vinuri și alte băuturi fermentate, alcool etilic;
- produse intermediare;
- tutun prelucrat;
- produse energetice și energie electrică.

Taxa pe valoarea adăugată (TVA) este un impozit indirect datorat la bugetul statului. Cota standard de TVA este de 24%, iar cota redusă este de 5% și se aplică pentru anumite prestări de servicii și/sau livrările de bunuri.

În general, o firmă poate alege să nu plătească TVA dacă natura activității sale este prestarea de servicii destinate persoanelor fizice. În acest fel, clienții persoane fizice plătesc aceeași sumă de bani pentru un produs. Există două opțiuni:

- dacă firma este neplătitoare de TVA, clientul plătește prețul fără TVA, dar mărit cu 24%, TVA fiind inclusă astfel în acest preț;
- dacă firma este plătitoare de TVA, clientul plătește tot aceeași sumă, însă prețul fără TVA al produsului este altul, mai mic.

Agenția Națională de Administrare Fiscală (ANAF) administrează și colectează impozitele contribuțiile și alte sume datorate bugetului general consolidat: www.anaf.ro.

Depunerea on-line a declarațiilor fiscale se realizează accesând portalul e-guvernare.ro. Pentru depunerea on-line a declarațiilor fiscale este necesară obținerea de către contribuabil a unui certificat digital de semnătură electronică, care poate fi utilizat numai în scopul identificării și semnării electronice a declarațiilor.

8.7. DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII DE AFACERI (SERVICII DE SUPORT ÎN AFACERI)

Pentru a îmbunătăți climatul de afaceri și pentru a crea condiții favorabile pentru fluxul de investiții și o creștere economică accelerată, s-a lucrat la reducerea barierelor administrative la intrarea de noi entități de afaceri pe piață.

Unul dintre primele centre de licențiere regionale din Ucraina, unind 12 autorități de acordare a licențelor de nivel regional, a fost deschis în 2012. Crearea sa a prevăzut reducerea timpului și a costurilor pentru depunerea documentelor de autorizare de către entitățile de afaceri.

1,5 milioane UAH au fost alocați de la bugetul regional pentru a promova afacerile mici, prin care au fost acordate 11 credite pentru punerea în aplicare a proiectelor de afaceri cu valoare de 1,1 milioane UAH. 70 de noi locuri de muncă au fost create ca urmare a punerii în aplicare a acestor proiecte, iar venituri din impozite și alte plăți obligatorii la bugetele de la diferite niveluri au totalizat 554.380 UAH.

Prin atragerea de asistență tehnică internațională în cadrul proiectului „Îmbunătățirea potențialului de afaceri la teritoriile de frontieră prin crearea de

instituții de sprijin a antreprenoriatului”, au fost create 3 noi incubatoare de afaceri (în Ivano-Frankivsk, Horodenka și Rohatyn), ceea ce a permis noilor entități înființate să utilizeze gratuit spații de birouri, echipamente de birou, comunicații în timpul vieții proiectului (2011-2012). În prezent, incubatoarele de afaceri din regiune furnizează servicii pentru mai mult de 70 de antreprenori noi, care primesc, de asemenea, consultații gratuite cu un contabil, un avocat și un economist.

În Regiunea Nord-Vest, în anul 2010 existau mai multe tipuri de structuri de sprijinire a afacerilor, respectiv 10 parcuri industriale, 3 incubatoare de afaceri, 3 parcuri logistice, o serie de centre de afaceri și centre expoziționale și la stadiul incipient, ideea dezvoltării unui parc științific și tehnologic prin aportul autorităților și al universităților din regiune.

În anul 2012, în Regiunea Nord-Vest existau zece parcuri industriale care funcționează cu titlu acordat prin Ordin de Ministru sau declarate prin Hotărâre a Guvernului, care găzduiesc 86 de firme cu 2661 de salariați. Din cele 10 parcuri industriale, 9 sunt localizate în mediul urban, iar 1 parc este situat în mediul rural; 7 parcuri sunt publice și 3 sunt private, iar gradul de ocupare diferă de la caz la caz; per total însă, gradul de ocupare al parcurilor este de jumătate din suprafața totală.

Singurul județ unde nu funcționează în acest moment un parc industrial este Județul Maramureș.

În ultimii 5 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită cluster.

Clusterul este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării și de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul și în afara structurii.

În perioada 2011-2013, în Regiunea Nord-Vest, 5 astfel de inițiative au fost înregistrate la Ministerul Economiei (dintr-un total de 40 la nivel național), care pe lângă susținerea sectorului în care activează, îndeplinesc și rolul de promotori regionali.

9. POTENȚIALUL INOVATIV

9.1. COOPERAREA ÎNTRE ÎNTREPRINDERI ȘI MEDIUL ACADEMIC

Pentru ca știința să valorifice potențialul și să mențină numărul actual de școli științifice și direcții de cercetare, aceasta trebuie să fie finanțată cu cel puțin 1 la sută din produsul intern brut (PIB), iar pentru a asigura sensul său economic, adică abilitatea de a promova creșterea economică prin introducerea de noi tehnologii și inovații, are nevoie de o finanțare de cel puțin 1,7% din PIB. În ultimii ani, finanțarea totală a sferei științifice în Ucraina a fost 0,96% - în 2006, 0,85% - în 2009, 0,87% - în anul 2010 și 0,74% - în anul 2011. Având în vedere faptul că produsul regional brut (în Regiunea Ivano-Frankivsk) în 2012 s-a ridicat la 32.286 milioane UAH (în prețuri curente) și finanțarea pentru lucrările științifice și tehnice la 38,7 milioane UAH, nivelul de finanțare totală a sectorului științific în regiune a fost de numai 0,12 la sută.

Din 2008 până în 2013, regiunea a avut o scădere a numărului de organizații care au efectuat lucrări științifice și tehnice cu 44,4%, iar volumul unor astfel de lucrări - cu 32,8 la sută. În 2013, în comparație cu anul 2012, volumele de proiecte de cercetare și dezvoltare finalizate de întreprinderi și organizații au scăzut cu 36,5 la sută. La 31 decembrie 2012, 245 de specialiști de înaltă calificare, cu gradul de doctor în științe, au fost angajați în diferite sectoare ale economiei regionale, ceea ce este cu 7,3% mai mult decât în 1 octombrie 2011 și de aproape 2 ori mai mult decât în aceeași perioadă a anului 2000, și 1676 de profesioniști cu o diplomă de candidat, ceea ce reprezintă 7,6% și respectiv de 2,2 ori mai mult.

În ciuda ratelor relativ scăzute de finanțare a sectorului științific în regiune, în 2007-2012 au fost surse de finanțare stabile, în care majoritatea activelor au aparținut organizațiilor din sectorul de afaceri. În aceeași perioadă, ponderea lor în totalul finanțării a variat între 68,3 - 73,2%. Cu toate acestea, în 2013 a existat o schimbare bruscă în structura de finanțare a muncii științifice și tehnice, care rezultă în scăderea ponderii fondurilor din sectorul de afaceri cu 15,4%, iar proporția de fonduri proprii și bugetele de la diferite niveluri au crescut cu 1,3 și 27,4% în 2012 la 38,7 și 42,3% în 2013.

Desigur, dezvoltarea științei necesită investiții financiare de stat serioase, dar mult mai important este interesul afacerilor în promovarea proiectelor științifice existente în piață. 50,6% în 2008 și 83% în 2010 din entitățile de afaceri nu au cooperat cu organizații științifice. Această situație nu permite continuitatea procesului de inovare de a crea produse competitive: de la idee la implementare, prin urmare, invențiile și tehnologiile nu își găsesc aplicarea efectivă.

În scopul de a crea o rețea extinsă de infrastructură de inovare în regiune, au fost adoptate următoarele măsuri:

- deschiderea de centre de transfer tehnologic în Universitatea Tehnică Națională de Petrol și Gaze Ivano-Frankivsk și Universitatea Națională Vasyl Precarpathian Stefanyk;
- crearea Centrului pentru Antreprenariat „Incubatorul de Afaceri” de către Universitatea Tehnică Națională de Petrol și Gaze Ivano-Frankivsk;
- crearea asociației „Galician Innovation Cluster”, care reunește un grup de companii localizate interconectate, furnizori de echipamente, servicii specializate, institute de cercetare, universități și alte organizații;
- crearea parcului industrial „Dolyna”, care este listat în Registrul de stat al parcurilor industriale, dezvoltarea zonei industriale Kalush, crearea de grupuri de lucru privind stabilirea de parcuri industriale pe teritoriul zonelor industriale Khryplyn, Kolomyia și Rozhniativ.

Eficiența economică a regiunii este măsurată prin ponderea întreprinderilor active în domeniul inovării în valoare totală și contribuția lor la industria din regiune. Conform datelor oficiale ale Departamentului Principal de Statistică din regiune în perioada 2007-2013, a existat o scădere treptată în activitatea întreprinderilor industriale de inovare. Cu toate acestea, în ultimii trei ani, Regiunea Ivano-Frankivsk a fost inclusă în top zece a regiunilor din Ucraina prin ponderea întreprinderilor active în domeniul inovării și prin raportul de vânzări de produse inovatoare în 2013 ocupând locul 7 și respectiv 8. Astfel, acești indicatori pentru anii 2011-2013 au rămas peste media din Ucraina.

Astfel, analiza efectuată indică existența tendințelor negative ale dezvoltării procesele de inovare din regiune, inclusiv activitatea de inovare a întreprinderilor industriale, în ciuda poziției relativ ridicate a ratingului între regiunile din Ucraina. Cu

toate acestea, în perioada analizată au fost, de asemenea, schimbări pozitive, dar acestea au fost în mare parte temporare și s-au schimbat în tendințe contradictorii.

Inovarea și economia bazată pe cunoaștere sunt motoare ale dezvoltării Județului Maramureș și creșterea atractivității acestuia, sprijinirea competitivității economice dublate de promovarea și dezvoltarea antreprenoriatului autohton sunt domenii strategice luate în calcul de autoritățile județene în vederea dezvoltării durabile a județului.

Sectoarele prioritare de susținere la nivelul Județului Maramureș, care vor asigura avantaje competitive în competiția pe plan național și global și stabilite pentru următoarea perioadă 2014 – 2020, sunt: Informatica și activități conexe; Industria de mașini și echipamente; Agricultură; Hoteluri și restaurante (turism); Producție mobilier; Cercetare.

Din analizele efectuate la nivel regional, au fost precizate unele aspecte:

- Există experiență și potențial în domeniile tehnice pentru oferirea unor servicii de calitate în CDI pentru mediul economic (industriile și sectoarele inovative), dar acest potențial trebuie adaptat mediului economic.
- Există universități cu multă experiență tehnică și științifică și cu potențial de instruire pentru viitori cercetători specialiști cât și potențial de a oferi servicii de calitate pentru CDI, mediului de afaceri;
- Toate sectoarele au potențial de inovare dar trebuie să acordăm o importanță majoră sectoarelor prioritare ale regiunii, care pe termen lung sunt considerate ca fiind sectoare cu avantaje competitive;
- Cele mai multe companii de CDI sunt înregistrate în mediul economic, iar Cluj-Napoca este unul din cele mai importante centre regionale în domeniul cercetării;
- Există potențial pentru dezvoltarea unor oferte de instruire destinate întreprinderilor, pe teme tehnologice concrete, de interes, creșterea interesului firmelor pentru colaborarea cu mediul academic și încheierea unor parteneriate cu administrațiile/sectorul public, număr ridicat de centre de cercetare care acoperă o arie largă de domenii, pondere ridicată în rândul tinerilor care au cunoștințe de ITC.

Pe de altă parte, regiunea are multe puncte slabe în aria potențialului de inovare, neexploatându-și încă la maximum potențialul de inovare, cum ar fi:

- Lipsa de cooperare cu autoritățile publice și între acestea privind problemele legate de inovare
- Volumul scăzut al cheltuielilor în domeniul cercetării-dezvoltării-inovării (ca și procent din PIB sau cifra de afaceri);
- Nivelul scăzut de cooperare (tematică sau sectorială) între firmele cu interese comune;
- Numărul scăzut de actori și structuri (laboratoare și instrumente care să respecte standardele europene) care să realizeze cercetare aplicată și să faciliteze transferul tehnologic către mediul de afaceri;
- Lipsa capacităților de management necesare pentru antreprenoriatul inovativ, management și transfer tehnologic.

Obiectivul general stabilit pentru Strategia Regională de Inovare este: creșterea competitivității economiei regionale prin dezvoltarea unei culturi a inovării și a unui sistem integrat de suport pentru inovare.

Cooperarea între întreprinderi și mediul academic (universități) în Județul

Maramureș este foarte redus. Din acest motiv, Strategia de dezvoltare regională precizează necesitatea susținerii unor activități, cum ar fi:

- Susținerea cercetării-dezvoltării-inovării în sectorul productiv (acces direct la activitățile de CDI, transfer tehnologic) și stimularea investițiilor în infrastructura de CDI (susținerea și dezvoltarea infrastructurii existente și crearea de noi infrastructuri);
- Îmbunătățirea cooperării între universități, centre de cercetare și sectorul industrial.

Dezvoltarea cu succes a proceselor inovative în regiune este posibilă, în ceea ce privește participarea tuturor actorilor unor astfel de procese, cum ar fi autoritățile locale, organizații științifice, întreprinderi industriale, inventatori și instituțiile care oferă suport de informații procesului de dezvoltare și de producție, certificare, protecție juridică. Este vorba despre nivelul de cultură a inovării participanților la proces, atitudinea lor față de idei noi, dorința acestora de a sprijini și implementa inovații în toate domeniile vieții.

9.2. DEZVOLTARE DE PARCURI INDUSTRIALE, CLUSTERE

Un parc industrial – este o zonă pregătită pentru activitatea economică, de fabricație, respectiv: secțiuni de teren alocate și planificate în scopul dezvoltării producției industriale, cu infrastructura de inginerie și servicii necesară.

Parcelele de teren (terenuri adiacente) pentru un parc industrial sunt:

- terenuri industriale;
- terenuri adecvate pentru utilizarea industrială cu luarea în considerare a condițiilor și limitărilor stabilite de documentele relevante de urbanism;
- zona terenului sau suprafața totală a terenurilor adiacente nu trebuie să fie mai mică de 15 de hectare și nu mai mult de 700 de hectare;
- termenul pentru care este creat parcul industrial nu este mai mic de 30 ani.

Problemele privind crearea și funcționarea parcurilor industriale sunt reglementate de Legea Ucrainei „Cu privire la parcuri industriale”. Legea Ucrainei cu privire la parcuri industriale a intrat în vigoare în septembrie 2012 - intenția reală a statului de a sprijini piața imobiliară industrială, de a pune în aplicare noi abordări de gestionare a zonelor industriale și de a satisface cererea investitorilor industriali.

Legea prevede o serie de stimulente pentru dezvoltatorii de parcuri industriale, companiile de gestionare și entitățile comerciale care operează în cadrul parcurilor industriale. Legea prevede:

- o procedură simplificată de acordare a terenurilor pentru investitori în cadrul parcurilor industriale;
- scutirea de la plata taxei de participare pentru dezvoltarea infrastructurii de decontare;
- posibilitatea de a obține finanțare pe bază nereturnabilă în detrimentul fondurilor bugetare pentru dezvoltarea infrastructurii de inginerie și a activităților în cadrul parcurilor industriale;
- scutirea de impozit vamal pentru anumite echipamente și componentele acestora care nu sunt fabricate în Ucraina și nu sunt produse accizabile.

Membrii parcurilor industriale care acționează în calitate de agenți economici a oricărei forme de proprietate trebuie să fie înregistrați în unitatea administrativ-teritorială în care se află parcul industrial (în scopul de a colecta impozite la bugetul

local).

Există 3 parcuri industriale create în regiunea Ivano-Frankivsk:

1. Parcul industrial «Dolyna»
2. Parcul industrial «Kolomyia»
3. Parcul industrial «Kalush»

Există, de asemenea, zona industrială de investiții Khryplyn situată la consiliul municipal Ivano Frankivsk. Aceste zone sunt promițătoare ca locație pentru producție industrială ca urmare a legăturilor favorabile de transport și logistică (apropierea de autostrăzi, căi ferate, noduri de cale ferată și de aeroportul internațional „Ivano-Frankivsk”); disponibilitatea forței de muncă calificată; potențial inovativ și tehnologic ridicat; costuri reduse cu forța de muncă etc.

Tabelul 9.1 – Informații pe scurt despre parcurile industriale create

	Parcul industrial «Dolyna»	Parcul industrial «Kolomyia»	Parcul industrial «Kalush»
Oraș	Dolyna (Populația: oraș - 20200 persoane, district - 69500 persoane) Distanța până la centrul regional - 50 km	Kolomyia (Populația: oraș - 61400 persoane, cartier - 100700 persoane) Distanța până la centrul regional - 60 km	Kalush (Populația: oraș - 67600 persoane, district - 60400 persoane) Distanța până la centrul regional - 35 km
Inițiator	Consiliul Local Dolyna	Consiliul Local Kolomyia	Consiliul Local Kalush
Suprafață totală/ utilizabilă	29,4 ha / 27,1 ha fără clădiri, zona este planificată să fie împărțită în 6-11 parcele de teren	33,7 ha / 33,7 ha fără clădiri, zona este planificată să fie împărțită în 5 parcele de teren cu posibilitate de fragmentare a lor în parcele mai mici de 2-2,5 ha (până la 11 parcele de teren)	18 ha (cu posibilitate de prelungire până la 26 ha), fără clădiri, zona este planificată să fie împărțită în 3 loturi de teren
Termenul pentru care este creat parcul	30 ani	30 ani	30 ani
Propunerea privind alocarea de facilități industriale	Prelucrarea lemnului, industria constructoare de automobile	Prelucrarea lemnului industria constructoare de mașini (în special construcții de automobile)	Întreprinderi de mare capacitate, întreprinderi din sectoare inovatoare ale industriei
Situația actuală	Conceptul de parc industrial este dezvoltat Terenul este alocat Parcul este inclus în Registrul de parcuri industriale	Conceptul de parc industrial este dezvoltat Terenul este în proces de alocare	Conceptul de parc industrial este dezvoltat

Legea 186/2013 privind constituirea și funcționarea parcurilor industriale, reglementează regimul juridic de constituire, organizare și funcționare a parcurilor industriale, inclusiv a celor existente.

Scopul adoptării acestei legi este pentru:

- stimularea investițiilor directe, autohtone și străine, în industrie, servicii, cercetare științifică și dezvoltare tehnologică și inovare;
- dezvoltarea regională;
- dezvoltarea IMM-urilor și a întreprinderilor mari;
- crearea de noi locuri de muncă.

Competența de soluționare a cererii de acordare a titlului de parc industrial revine Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice.

Județul Maramureș nu dispune până în prezent de parcuri industriale, dar au fost inițiate analize și studii privind oportunitatea înființării acestora pe teritoriul județului.

10. ANALIZA SWOT PRIVIND ATRACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ ÎN REGIUNE

Scopul analizei este de a determina punctele forte, oportunitățile de dezvoltare, punctele slabe și amenințările la adresa atractivității investiționale a Regiunii Ivano-Frankivsk.

Metodologia analizei SWOT presupune identificarea punctelor forte, punctelor slabe, a oportunităților și amenințărilor și realizarea de conexiuni între ele, care apoi pot fi utilizate pentru a formula politici eficiente de investiții regionale, pentru a elabora propuneri și recomandări de îmbunătățire a dezvoltării de investiții.

Această secțiune analizează beneficiile și amenințările potențiale interne și externe din regiune. O atenție specială este acordată factorilor care pot avea un impact negativ asupra dezvoltării în continuare a regiunii.

Rezultatele analizei SWOT efectuate vor permite evaluarea poziției regiunii Ivano-Frankivsk printre alte regiuni din Ucraina cu care concurează pentru noi locuri de muncă, investiții străine directe și investiții interne, precum și în ceea ce privește mediul regional din zona Carpatică.

Puncte forte	Puncte slabe
<ol style="list-style-type: none"> Locație economică și geografică favorabilă. Existența unor resurse naturale și de agrement unice, bogate în resurse naturale, care pot permite dezvoltarea simultană a diferitelor activități economice. Cultură economică, tradiții și abilități ale localnicilor. Mediu de afaceri bine dezvoltat și un nivel ridicat al activității întreprinzătorilor. Nivel ridicat de educație a populației și cooperare științifică internațională bine dezvoltată. 	<ol style="list-style-type: none"> Zone neuniforme cu resurse naturale Nivel semnificativ de epuizare a potențialului resurselor naturale. Prezența unor dezechilibre structurale în dezvoltarea sectorului economic regional, diferențe semnificative în dezvoltarea economică spațială a regiunii. Nivel scăzut de dezvoltare economică (nivel scăzut de dezvoltare industrială de producție, structură irațională a agriculturii), nivel scăzut de export.

<ol style="list-style-type: none"> Populație mono-etnică, rată scăzută a criminalității care protejează regiunea de instabilitate socială. Situație favorabilă de mediu (sarcină redusă asupra mediului, prezența unor mari zone naturale protejate). Prezența zonelor de tip Brownfield și de tip Greenfield în localitățile din regiune care ar putea fi acordate investitorului pentru utilizare. Existența unor sectoare promițătoare pentru alocarea de investiții. 	<ol style="list-style-type: none"> Lipsa forței de muncă calificate pentru producție, structura de formare profesională nu satisface nevoile economiei regionale. Nivel scăzut de dezvoltare a infrastructurii. Trecerea celor mai importante coridoare de transport internațional prin afara regiunii. Deficit de resurse interne financiare și de credit. Nivel tehnologic scăzut al întreprinderilor care activează în industriile de bază și lipsa lor de competitivitate. Lipsa resurselor adecvate de investiții străine din cauza accesului limitat al investitorilor străini cauzat de instabilitatea situației economice. Lipsa de susținere a activității de inovare a întreprinderilor mici. Problema nerezolvată a depozitării și reciclării deșeurilor, probleme locale de mediu.
Oportunități	Amenințări
<ol style="list-style-type: none"> Dezvoltarea sistemului de transport transfrontalier (rutier, feroviar și aerian). Intensificarea cooperării cu UE, îmbunătățirea climatului investițional, îmbunătățirea mediului instituțional a activității economice. Dezvoltarea industriei IT ca unul dintre domeniile promițătoare de specializare internațională în regiune. Dezvoltarea producției de produse ecologice Dezvoltarea surselor alternative de energie. Creșterea economică pe baza reformelor economice (proceduri de licențiere simplificate, promovarea atragerii investițiilor, și împrumuturi suverane ieftine). Apropierea de Uniunea Europeană, care permite creșterea potențialului de export și tranzit. Consolidarea relațiilor bilaterale dintre Ucraina și UE și aprofundarea cooperării comerciale și de investiții. Creșterea interesului investitorilor străini în regiune, în special în contextul semnării acordului de asociere cu UE. Activarea creditului financiar și suportului de informații a micilor entități de afaceri. Oportunități pentru dezvoltare transfrontalieră și cooperare internațională. Interesul tot mai mare al investitorilor străini și partenerilor în resurse, proiecte și produse din regiune care va promova atragerea investițiilor străine directe în economia sa. 	<ol style="list-style-type: none"> Lipsa de reforme structurale sistematice din țară. Tendințele de creștere a dezechilibrelor structurale din regiune. Eficiența redusă a rețelei de transport transfrontalier (lipsa de puncte de trecere a frontierei, starea tehnică proastă a drumurilor și a serviciilor pe marginea drumului, volumul de lucru redus al aeroportului Ivano-Frankivsk, etc.). Consumul semnificativ de energie al serviciilor municipale păstrând în același timp prețurile ridicate la energie. Dezvoltarea limitată a mediului instituțional. Fluxul de capital uman din regiune. Un nivel ridicat de corupție. Centralizare ridicată a economiei, care limitează potențialul de dezvoltare prin auto-guvernare locală și reduce eficiența inițiativelor regionale. Instabilitatea monedei naționale. Reducerea competitivității produselor producătorilor locali după semnarea acordului de asociere cu UE. Nivelul scăzut al resurselor de investiții, inclusiv cele pe termen lung. Lipsa de sprijin de credit a entităților de afaceri. Agravarea situației sociale din cauza instabilității economice și politice din țară.

Pe baza analizei SWOT efectuată, principalele avantaje competitive ale regiunii sunt:

- poziția geografică favorabilă a regiunii;
- prezența resurselor naturale și de agrement unice;
- cultură economică ridicată, tradițiile și abilitățile populației locale;
- atractivitatea mare pentru investiții a regiunii;
- rețeaua extinsă de transport și de telecomunicații;
- un nivel relativ scăzut de poluare.

Împreună cu existența acestor avantaje, următoarele limitări au un impact semnificativ asupra proceselor economice, sociale și de mediu:

- disparitățile teritoriale în dezvoltarea și achiziția de resurse;
- lipsa de resurse financiare și de creditare interne.

Elementele de analiză SWOT în studiul mediului pentru investiții pot fi baza pentru dezvoltarea și stabilirea unui mecanism prin care autoritățile regionale sunt în măsură să ofere condiții favorabile pentru activitatea de investiții; acumularea fondurilor necesare pentru punerea în aplicare a proiectelor de investiții și de transformare a acestor fonduri pentru investiții; consolidarea pozițiilor competitive ale economiei regionale.

ANALIZA SWOT A MEDIULUI DE AFACERI DIN JUDEȚUL MARAMUREȘ

Puncte tari	Puncte slabe
<ol style="list-style-type: none"> 1. Creșterea investițiilor brute în bunuri corporale la nivelul județului; 2. Creșterea numărului întreprinderilor active în toate activitățile economiei naționale; 3. Creșterea cifrei de afaceri în toate sectoarele de activitate; 4. Forța de muncă specializată; 5. Posibilitatea companiilor de a desfășura proiecte; 6. Dezvoltarea cu ajutorul fondurilor Uniunii Europene; 7. Existența unor confederații sindicale și asociații patronale capabile să ofere servicii de consultant și asistență; 8. Oferirea de facilități investitorilor străini de către autoritățile publice (locale și centrale); 9. Poziționarea geografică, ce favorizează comerțul extern cu importante țări ale Europei; 10. Infrastructura de afaceri în curs de dezvoltare. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valoarea scăzută a produsului intern brut pe cap de locuitor, sub valoarea națională sau regională; 2. Creșterea radierilor întreprinderilor în prima jumătate a anului 2009 cu aproximativ 50% față de aceeași perioadă a anului anterior; 3. Valoarea sub media națională și regională a productivității muncii (cifra de afaceri / număr salariați); 4. Creșterea în primele două trimestre ale anului 2009 a numărului de șomeri și a ratei șomajului; 5. Câștigul salarial mediu brut inferior câștigului salarial mediu brut înregistrat la nivel național; 6. Accesul limitat al întreprinderilor la credite; 7. Capacitate redusă de investiții; 8. Lipsa de competitivitate a companiilor din județ pe plan extern; 9. Segmentul IMM-urilor insuficient dezvoltat (o medie de 20 IMM-uri la 1000 de locuitori în anul 2007, sub media regională și națională); 10. Mediu fiscal și legislativ cu frecvente modificări, instabil.
Oportunități	Pericole
<ol style="list-style-type: none"> 1. Îmbunătățirea percepției investitorilor străini asupra României și implicit a județului Maramureș; 2. Înființarea unui parc industrial; 3. Cooperarea mediului privat cu autoritățile publice locale, cu instituțiile de învățământ superior și centrele de cercetare și dezvoltare; 4. Punerea în funcțiune a siturilor industriale poluate și neutilizate, în urma unui amplu proces de reabilitare a acestora. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Epuizarea resurselor naturale (minereurile feroase și neferoase); 2. Traficul ilegal prin intermediul graniței cu Ucraina; 3. Creșterea prețurilor materiilor prime; 4. Imaginea negativă a investitorilor vis-a-vis de potențialul socio-economic al regiunii și de oportunitățile de investiții în județ; 5. Criza economică mondială; 6. Dominarea pieței locale de produse din Asia (China, Turcia, Taiwan, etc.) și de produse contrafăcute.

11. LOCUL REGIUNII PRIVIND SITUAȚIA ECONOMICĂ ȘI INVESTIȚIILE

Atractivitatea investițională a regiunii (Oblast) este influențată de diverși factori. Acești factori pot fi grupați în funcție de diverse criterii: criterii interne și externe, de constanță sau variabilitate în timp și altele. Institutul Internațional de Sociologie din Kiev, în parteneriat cu Institutul de Cercetare Economică și Consultanță Politică, la comanda Agenției de Stat pentru Investiții și Managementul Proiectelor Naționale a Ucrainei, a pregătit metodic evaluarea atractivității investiționale a regiunilor din Ucraina. În abordarea propusă, factori sunt împărțiți în două grupe: **factori tari** care sunt dificil de schimbat și **factori slabi** care pot fi schimbați într-un orizont de timp relativ scurt.

Regiunea Ivano-Frankivsk (în funcție de evaluarea din anul 2013)

Conform metodologiei realizate cu Indicele de Atractivitate a Investițiilor, cu un scor de 1,348067, Ivano-Frankivsk Oblast se află pe locul 15 din 27 de regiuni ale Ucrainei. Regiunea Kharkiv ocupă primul loc, cu un indice de 1,51927, Regiunea Chernivtsi - ultimul loc (1,225868).

Factori tari

În evaluarea atractivității investiționale printr-un grup de factori tari, regiunea Ivano-Frankivsk ocupă locul 22. Acest lucru este cauzat de faptul că pentru fiecare factor tare individual, regiunea este situată în partea de jos a clasamentului. Astfel, pentru factorul „Forță de muncă” regiunea Ivano-Frankivsk este pe locul al 23-lea. Deși prin componenta „Sănătate” regiunea este pe locul 12, disponibilitatea forței de muncă este scăzută (locul 26). Prin grupul de indicatori ce caracterizează nivelul de educație, regiunea ocupă locul al 19-lea.

În ciuda faptului că regiunea se învecinează cu o țară din UE, România, traficul direct peste frontiera internațională este absent din cauza unei rețele de transport inadecvate. În plus, depărtarea regiunii de marile orașe cu milioane de locuitori, cu piața lor de consum și industrie, au condus la faptul că regiunea a ocupat locul 20 în clasamentul atractivității investiționale pentru factorul „Locație geografică”. Infrastructura insuficient dezvoltată a regiunii a determinat plasarea regiunii Ivano-Frankivsk pe locul 18 în clasamentul atractivității investiționale a acestui factor. Nivelul scăzut de venituri în comparație cu alte regiuni este principalul motiv pentru locul slab din clasament pentru factorul „Sectorul de consum”. Cu toate acestea, trebuie remarcat faptul că estimările activității economice a întreprinderilor și nivelul de dezvoltare a activității de afaceri au stipulat faptul că Ivano-Frankivsk Oblast ocupă locul 13 în clasamentul atractivității investiționale pentru factorul „Sector de afaceri”.

Factori slabi

În evaluarea atractivității investiționale printr-un grup de factori slabi, regiunea Ivano-Frankivsk ocupă locul 11. Climatul de afaceri ca un întreg a fost estimat mai degrabă pozitiv de către managerii întreprinderilor, astfel încât regiunea ocupă locul 9 în clasament pentru factorul relevant. Cu toate acestea, investitorii au dat o estimare destul de scăzută acțiunilor guvernului. Astfel, pentru factorul „Norme și proceduri. Eficacitatea guvernului”, regiunea s-a clasat doar pe locul 23. Directorii de întreprinderi, de asemenea, au evaluat negativ respectarea drepturilor de proprietate.

Ca urmare, Ivano-Frankivsk s-a clasat pe locul 25 la factorul relevant. Puțin mai bine este situația referitor la activitatea autorităților de supraveghere: deși regiunea ocupă o poziție în partea de jos a clasamentului pentru factorul „Norme și proceduri”, pentru factorul „Impozite și Taxe”, este pe locul al 19-lea. În ceea ce privește nivelul de corupție, regiunea este în mijlocul listei (locul 15), iar pentru factorul „Deschiderea autorității” regiunea este pe locul al 16-lea.

În general, însă, investitorii sunt optimiști cu privire la perspectivele regiunii de îmbunătățire a mediului de investiții în Regiunea Ivano-Frankivsk. Ca urmare, regiunea s-a clasat pe locul 9 după factorul „Optimism în afaceri”.

Un indice de evaluare la fel de important al regiunii este **competitivitatea**. În prezent, instituțiile de top la nivel mondial au dezvoltat o serie de tehnici pentru a determina competitivitatea țărilor, regiunilor și companiilor. Indicele competitivității regiunilor din Ucraina calculat prin metodologia utilizată de către Forumul Economic Mondial (WEF), pentru a evalua competitivitatea țărilor este reprezentată de fondul de „Gestionare eficientă”. *Raportul privind competitivitatea regiunilor din Ucraina 2012*, care a fost publicat cu sprijinul Forumului Economic Mondial „Pentru creștere economică și prosperitate”, se găsește pe portalul de competitivitate al Ucrainei: competitiveukraine.org.

Regiunea Ivano-Frankivsk este pe locul al 13-lea după numărul populației (1,38 milioane de persoane (3%)) și pe locul 15 după contribuția la PIB (20.446 milioane UAH (1,9%)). Produsul regional brut al regiunii este de 15.986 UAH pe cap de locuitor, sau 64,2% din media națională.

Pe baza indicelui din 2012, trebuie să se constate că regiunea a primit cele mai bune note doar în domeniul sănătății și educației primare. Cele mai mici note au fost pentru infrastructură și disponibilitatea tehnologică a afacerilor și nivelul de dezvoltare a afacerilor. Printre factorii cei mai problematici pentru desfășurarea afacerilor în regiune sunt politica fiscală, instabilitatea politica de stat și corupția, a căror evaluări nu s-au schimbat față de anul precedent, deși ponderea lor în ansamblu s-a diminuat.

Poziția Regiunii Ivano-Frankivsk în Indicele de Competitivitate al regiunilor din Ucraina s-a înrăutățit, scăzând de pe locul 19 în 2011, pe 21 - în 2012, în ciuda faptului că notele regiunii au crescut cu 0,15 puncte și au constituit 3,93 puncte. Deși până în 2012, Regiunea Ivano-Frankivsk a reușit să crească estimările pentru doi subindeci de competitivitate (amplificatori de eficiență, factori de dezvoltare și potențial de inovare), scăderea notelor cu două poziții la primul subindice (cerințele de bază) a afectat negativ imaginea de ansamblu a regiunii în Indicele Competitivității.

Analizând indicatorii macroeconomici la nivel regional, Regiunea Nord-Vest (din care face parte și Județul Maramureș) se clasează pe locul 3 la nivel național din prisma contribuției la PIB și la Valoarea Adăugată Brută, cu valori însă sub media națională în cazul productivității muncii și al PIB - ului per locuitor și la distanță mare față de media Uniunii Europene.

Sectorul antreprenorial este caracterizat de un număr relativ ridicat de întreprinderi, acest indicator plasând Regiunea Nord-Vest pe locul al 2-lea. Economia Regiunii Nord-Vest se bazează în principal pe sectorul terțiar (cu pondere mare a comerțului) și pe industrie (în special industria prelucrătoare), sectorul agricol aflându-se în scădere.

Sectoarele cu contribuția cea mai ridicată la formarea valorii adăugate brute regionale sunt în ordine: serviciile (53,81%), industria (26,75%), construcțiile (10,8%) și agricultura (8,64%).

Industria din Regiunea Nord-Vest au o valoare adăugată relativ scăzută și un conținut tehnologic redus, iar dezvoltarea lor se bazează pe costul ieftin al muncii și materiale importate. Sectorul terțiar reprezintă o forță motrice a regiunii, activitatea economică având o valoare adăugată ridicată. În ceea ce privește structura acestuia, în anul 2008, ponderea cea mai mare o dețin serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare), cu un procent de 46,15% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele financiare și imobiliare (30,8%) și de cele publice, care au avut o contribuție de 23,03%.

Contribuția Județului Maramureș la formarea PIB-ului regional este de cca 14%, plasându-l pe locul al 3-lea între cele 6 județe ale regiunii.

Din perspectiva investițiilor străine directe, Regiunea Nord-Vest se afla, la nivelul anului 2011, pe locul 5 la nivelul României ca valoare a capitalului social subscris și pe locul 3 după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate.

Din perspectiva concentrării activității economice din regiune pe sectoare, analiza principalilor indicatori economici aferenți sectoarelor industriei prelucrătoare din regiune a condus la identificarea unor aglomerări industriale în care se concentrează importante resurse financiare și umane.

Tabelul 11.1 – Sectoarele industriale din Regiunea Nord-Vest

[Institutul national de Statistică]

Sectorul industrial	% din Unitățile locale active*	% din Cifra de afaceri*	% din Numărul de salariați*
Industria alimentară	15,66	17,02	12,65
Industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte	12,20	4,46	11,85
Industria de pielărie și încălțăminte	5,25	3,93	11,19
Industria de prelucrare a lemnului și a mobilei	22,47	19,02	26,33
Industria celulozei și hârtiei	1,45	1,60	1,19
Industria poligrafică	3,59	1,17	1,47
Industria chimică	1,40	1,28	0,90
Industria farmaceutică	0,21	1,32	0,64
Industria cauciucului și a maselor plastice	5,61	5,74	4,45
Industria de produse din minerale nemetale (materiale de construcții)	6,55	4,99	7,63
Industria metalurgică	0,85	5,80	3,01
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	12,56	6,24	7,15

Industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice	1,70	17,61	2,64
Industria echipamentelor electrice	1,27	6,98	4,04
Industria de mașini, utilaje și echipamente	2,47	2,66	3,23
Industria autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și a semiremorcilor	0,88	4,85	8,07

* fiecare dintre cei trei indicatori luați în calcul sunt raportați la valoarea totală a indicatorului per industria prelucrătoare din regiune / Sursa: Institutul Național de Statistică.

Regiunea Nord-Vest are un potențial ridicat și diversificat pentru turism – balnear, cultural (datorită marilor orașe și datorită bogăției de monumente istorice), montan, rural, religios (regiunea este impregnată de tradiții religioase), sportiv și de agrement, de afaceri etc., un număr mare de localități din regiune având potențial turistic acreditat. O mențiune specială trebuie făcută pentru turismul balnear bazat pe ape termale sau sărate, turismul montan și turismul cultural în care regiunea deține avantaje comparative cu relevanță la nivel european. În regiune, cea mai mare capacitate de cazare turistică în funcțiune se întâlnește în județele Cluj, Bihor și Maramureș. Provocările pentru anul 2020 sunt în domeniul dezvoltării durabile a turismului balnear, cultural și montan ale regiunii.

În ceea ce privește agricultura, Regiunea Nord-Vest are o serie de avantaje competitive:

- în 2011, ea este pe locul 2 în țară la pășuni și fânețe, favorizând dezvoltarea unui sector puternic de creștere a animalelor;
- locul 2 la nivel național în ceea ce privește numărul de capete la ovine și bovine, cu condiții favorabile pentru dezvoltarea industriei alimentare;
- locul 3 în ceea ce privește numărul de pomi fructiferi;
- are o producție semnificativă de căpșuni, piersici, nuci (primul loc în țară), precum și prune și mere.